ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА МЕЛИОРАЦИЯ ИНСТИТУТИНИНГ БУХОРО ФИЛИАЛИ

«ГИДРОМЕЛИОРАЦИЯ» Факультети

«Ер тузиш ва ер кадастири » кафедраси

«Ҳимояга рухсат берилди»
Кафедра мудири
___________в.б.С.Асатов
«_____»___________2012 й.

Бакалавр даражасини олиш учун

БИТИРУВ МАЛАКАВИЙ ИШИ

Мавзу**: Шофиркон тумани Охунбобоев массивида ердан фойдаланувчиларни рўйхатга олиш ва кадастр рақамини шакллантириш**

Бажарди: С.Аҳмадов

Раҳбар: “Уздаверлойи ҳа”институти Б/ф директори в/б .Яхшиев

Бухоро - 2014

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ҚИШЛОҚ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА МЕЛИОРАЦИЯ ИНСТИТУТИНИНГ
БУХОРО ФИЛИАЛИ

“ЕР ТУЗИШ ВА ЕР КАДАСТРИ” КАФЕДРАСИ

“ТАСДИҚЛАЙМАН”
Кафедра мудири ________ в.б.С.Р.Асатов
“_____” __________2011й

“Шофиркон тумани Охунбобоев массивида ердан фойдаланувчиларни рўйхатга олиш ва кадастр рақамини шакллантириш”
мавзусида бажариладиган

БИТИРУВ МАЛАКАВИЙ ИШИ
ДСАТУРИ

БМИни бажарувчи: С.Аҳмадов

Рахбар: “Уздаверлойи ҳа”институти Б/ф директори в/б
С.Яхшиев

Бухоро – 2014

Кириш

II. БОБ Масассивнинг табиий, итисодий, ижтимоий тавсифланиши

1.1Хўжалик тўрисида умимй маълумот.

1 .2. Табиий шароитлар (тупрок, иклим,ўсимлик ,рельеф,ер ости ва ер усти сувлари, антропоген омиллар).

1.3.Массивнинг қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг ривожланиши.

II**. БОБ .Массивда ердан фойдаланиш тавсифи.**

2.1 Ер хисоби мазмуни ва мохияти.

.**2.2** Ер хисобининг турлари ва ўтказиш усуллари.

2.3Массив ер фонди ер турлари.

III БОБ. Ердан фойдаланувчиларни руйхатга олиш ва кадастр рақамларини шакиллантириш.

3.1 Умумий маълумотлар.

3.2. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш тартиби.

3.3 Рўйхатдан ўтказиш йиғимлари.

3.4 Бинолар ва иншоотларни давлат рўйхатидан ўтказиш.

3.5.Массивни кадастр бўйича бўлиш.

3.6. Ер участкасининг кадастр рақамини шакллантириш тартиби

3.7.Тупроқни муҳофаза қилиш.

Хулоса.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ.

Бухоро – 2014

КИРИШ

Ери бойнинг - эли бой

Мавзунинг долзарблиги. Табиат инъом этган табиий ресурслар ичида ер ўзига хос ҳуқуқий мақомга эга саналади.

У мамлакатимиз ахолисининг турмуш фаровонлигини таъминлайди, республикамизнинг иқтисодий салохияти учун моддий негиз яратади. Шу сабабли ердан хар қандай даврда ва шароитда оқилона, унумли ва илмий асосланган тарзда фойдаланишни тўғри ташкил этиш мамлакат бугуни ва келажаги учун нихоятда муҳим аҳамият касб этади. Ўзбёкистон Республикаси Президенти И.А.Каримовнинг «Ўзбёкистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарор-лик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» асарида ер заҳираларининг чекланганлиги ва сифат таркибининг пастлиги билан боғлиқ хавф тўхтовсиз ортиб бораётганлиги, айни вақтда ер улкан бойлик бўлибгина қолмай, балки мамлакатимизнинг келажагини белгилаб берувчи омил эканлиги, шунинг учун ҳам ерларни муҳофаза қилиш, улардан ўта самарадорлик билан ва оқилона фойдаланишни йўлга қўйиш замонамизнинг энг долзарб масаласи эканлиги алоҳида таъкидлаб ўтилган.

2011 йилнинг 19 январь куни Тошкент шаҳрида Ўзбёкистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йилнинг асосий якунлари ва 2012 йилдаги ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг устувор вазифаларига бағишланган мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисда президент Ислом Каримов нутқ сўзлади ва 2011 йилда Ўзбёкистон ялпи ички маҳсулоти 8,3 фоиз ўсганини таъкидлади.

Президентимиз, мажлисда қишлоқ хўжалигида амалга оширилаётган ишларининг натижалари ҳақида қисқача тўхталиб ўтди: “ Мамлакатимизда ўтган йили 6 миллион 800 минг тонна ғалла, 3 миллион 500 минг тоннага яқин пахта, 8 миллион 200 минг тоннадан ортиқ сабзавот ва полиз, қарийб 3

миллион тонна боғдорчилик маҳсулотлари етиштирилди. Шу билан бирга, 6 миллион 600 минг тонна сут, 1 миллион 500 минг тоннадан ортиқ гўшт, 3 миллиард 500 миллион донадан зиёд тухум тайёрланди.

Айни пайтда биз қишлоқ хўжалиги соҳасида биринчи навбатда тупроқ унумдорлигини ошириш чораларини кўриш, барча агротехник тадбирларни ўз вақтида бажариш, замонавий агротехнологияларни жорий қилиш, селексия ва уруғчиликни янада ривожлантириш, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантириш билан боғлиқ, ҳали-бери ишга солинмаган катта имкониятлар мавжудлигини ҳам эътироф этишимиз зарур.

Шуни очиқ тан олиш керакки, фермер хўжаликларини ташкил этиш ва уларнинг масъулиятини янада ошириш борасида ҳали кўп иш қилишимиз лозим.

Ўтган йили 3 минг 800 дан ортиқ фермер хўжалиги пахта етиштириш бўйича шартнома мажбуриятини бажара олмади. Натижада 120 миллиард сўмликдан ортиқ ёки 160 минг тоннадан зиёд пахта хомашёси кам етказиб берилди. Агар бу кўрсаткични экспорт қилиш мумкин бўлган пахта толасига айлантирадиган бўлсак, бой берилган фойда ҳажми, пахтани қайта ишлашдан олинадиган мой, шрот, кунжара ва бошқа маҳсулотларни ҳисобга олмаганда ҳам, йўқотиш қарийб 100 миллион долларни ташкил этади.

Ўтган йили 1 минг 500 та фермер хўжалиги давлат захирасига ғалла сотиш бўйича 18 миллиард сўмлик ёки 62 минг тонна ҳажмидаги шартнома мажбуриятини бажармади.

Ана шу масалалар юзасидан ҳар бир вилоят ва туман бўйича тегишли хулосалар чиқарилиши керак. Бунда, энг аввало, фермер хўжаликларига ер майдонларини узоқ муддатга ижарага бериш бўйича белгиланган тартибга риоя қилинишини, шу борада қонун бузилишларига йўл қўймасликни таъминлаш зарур. 2012 йилнинг асосий йўналишлари ҳақида гапирганда, жорий йилда Ўзбёкистон иқтисодиёти ва унинг етакчи тармоқларини ривожлантиришнинг кўрсаткичлари аввало юқори ва изчил ўсиш

суръатларини сақлаш, макроиқтисодий барқарорликни янада мустаҳкамлашга қаратилганини таъкидлаш лозим.

Ялпи ички маҳсулотнинг 8,2 фоизга, саноат ишлаб чиқаришининг 8,6 фоизга, қишлоқ хўжалигининг 5,8 фоизга ўсиш суръатлари белгиланмоқда.

Ўтган йили саноат ишлаб чиқариши 6,3 фоиз, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш 6,6 фоиз, чакана савдо айланмаси 16,4 фоиз ва аҳолига пуллик хизматлар кўрсатиш 16,1 фоизга барқарор юқори суръатлар билан ўсди.

Президентимиз мажлисда 2012 йилнинг «Мустаҳкам оила йили» деб аталганлиги тўғрисида ҳам қисқача тухталди: "Биз 2012 йилни юртимизда "Мустаҳкам оила йили" деб эълон қилдик. Жамиятимизнинг асосий бўғини бўлган оила институтини янада мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, бугунги кунда ёш оилаларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаш бўйича амалга оширилаётган ишларни янги босқичга кўтариш, бу борада маҳалланинг роли ва аҳамиятини кучайтириш, хотин-қизлар, опа-сингилларимиз учун янада кенг имкониятлар яратиш, жисмонан соғлом, маънан етук ва баркамол авлодни тарбиялаш каби ўз олдимизга қўйган бошқа муҳим мақсадлар барчамизга яхши маълум.

Бу ўринда гап айнан шулар ҳисобидан пировард натижада оила фаровонлигини ва шу асосда бутун халқимиз фаровонлигини янада ошириш ҳақида бормоқда."

Ҳукуматимиз томонидан олиб борилаётган жамият ҳаётининг ҳамма соҳаларини эркинлаштиришга қаратилган ижтимоий – иқтисодий қайта қуриш сиёсати, ер муносабатларини тартибга солишга, ер ресурсларидан унумли фойдаланиш даражасини оширишга объектив шароитлар яратди. Ўзбёкистон Республикаси истиқлолга эришиши, мустақил давлат деб эълон қилиниши ва ҳуқуқий жамият қуриши, ўз худудида ер муносабатларини тартибга солишда ва ривожлантиришда тўла мустақилликка эришганлиги, унинг ерлардан оқилона фойдаланиши, мелиоратив ҳолатини яхшилаш ва

муҳофаза қилишнинг ҳуқуқий асосини яратиш ва такомиллаштиштириш имконини беради. Мамлакатимиз аграр соҳасида ислоҳотларни ҳуқуқий жиҳатдан таъминлаш мақсадида бир қанча қонунлар қабул қилди. Биринчи галда мамлакатдаги ерга бўлган муносабатнинг хуқуқий асослари Коннститутсияда белгилаб қўйилди. Ўзбёкистон Республикаси Конституциясининг 55-моддасида «Ер, ер ости бойликлари, сув, ўсимликлар ва ҳайвонот дунёси ҳамда бошқа табиий заҳиралар умуммиллий бойликдир, ундан оқилона фойдаланиш зарур ва улар давлат муҳофазасидадир», - деб белгилаб қуйилди.

Бундан ташқари Ўзбёкистон Республикаси "Ер кодекси"(1998 йил 30 апрель), "Давлат ер кадастри тўғрисида"ги қонун , "Давлат кадастрлари тўғрисида"ги қонун ва бошқа қишлоқ хўжаликдаги ислоҳотларни чуқурлаштиришга доир қонун ва меъёрий ҳужжатлар қабул қилинди. Хусусан, сўнгги йилларда ердан фойдаланиш сохасида кўплаб янгиликлар жорий қилинди, жумладан, ердан ижара асосида фойдаланиш ҳуқуқи ривожланди, ер участкаларига бўлган ашёвий ҳуқуқлар кимошди савдоларида сотила бошланди, энг мухими ривожланган бозор талабларига мос равишда ер участкаларини хусусийлаштириш ишлари йўлга қўйилди

Юртимиз мустақилликка эришгандан сўнг ерга эътибор кучайиб, босқичма-босқич равишда соҳанинг мустаҳкам ҳуқуқий базаси яратилди ва яратилмоқда. Хусусан, 1998 йил 28 августда

Ўзбекистон Республикаси "Ер кодекси", 1998 йил 30 апрелда "Деҳқон хўжалиги тўғрисида"ги, 1998 йил 28 августда "Давлат ер кадастри тўғрисида"ги, 2004 йил 26 августда "Фермер хўжалиги тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикасининг қонунлари қабул қилинди. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, ер ресурсларидан оқилона фойдаланишни, давлат ер кадастри юритишнинг ҳуқуқий асосларини белгилаб, тупроқ унумдорлигини муҳофаза қилишни у ёки бу даражада тартибга солинишига хизмат қилаётган

ушбу қонунлар давр талабидан келиб чиққан аҳолда такомиллаштириб келинмоқда.

Ўзбекистон Республикаси "Ер кодекси"да "эр умуммиллий бойлик" дея эътироф этилиб, халқимиз ҳаёти, фаолияти ва фаровонлигининг асоси сифатида ундан оқилона фойдаланиш зарурлиги ва давлат томонидан муҳофаза қилиниши мустаҳкамлаб қўйилган. Жумладан ушбу муҳим ҳуқуқий ҳужжатда "Ер тўғрисидаги қонун ҳужжатларининг асосий вазифалари ҳозирги ва келажак авлодларнинг манфаатларини кўзлаб ердан илмий асосланган тарзда, оқилона фойдаланиш ва уни муҳофаза қилишни, тупроқ унумдорлигини оширишни, табиий муҳитни
асрашни, хўжалик юритишнинг барча шаклларини тенг ҳуқуқлилик асосида ривожлантириш учун шароит яратишни, юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкаларига бўлган ҳуқуқларини ҳимоя қилишни таъминлаш мақсадида ер муносабатларини тартибга солишдан,шунингдек, бу соҳада қонунийликни мустаҳкамлашдан иборат"лиги қайд этилган. Ўзбекистон Республикаси "Фермер хўжалиги тўғрисида"ги Қонуннинг 17-моддасига кўра
фермер хўжалигининг мажбуриятларига ер участкасидан қонун ҳужжатларида ва ижарага олиш шартномасида кўрсатилган шартлар асосида, белгиланган мақсадда, самарали ва оқилона фойдаланилишини таъминлаши, ер участкасининг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, унинг
унумдорлигини сақлаб қолиш ва ошириш чора-тадбирларини кўриши, бизнес-режада шу мақсад учун маблағлар ажратилишини назарда тутиши, ер участкасини сақлаш шартларига риоя этиши каби мажбуриятлар юклатилган. Шунингдек, ер участкалари ижарага берилганда фермер хўжалиги ўз зиммасига қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлиги ернинг кадастр баҳосидан кам бўлмаслигини таъминлаш мажбуриятини олиши ва бу мажбурият ер участкасини ижарагаолиш шартномасида кўрсатилиши қайд этилган.

Кейинги йилларда мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий, сиёсий ва ҳуқуқий ислоҳотлар натижасида қишлоқ хўжалигида ҳам катта ўзгаришлар рўй бермоқда. Соҳага бозор тамойилларига мос келадиган, мазмун ва моҳияти жиҳатидан олдинги шаклларидан тамомила фарқққиладиган хўжалик юритишнинг янги шакли - фермер хўжаликларининг жорий этилиши иқтисодий ва ижтимоий ривожланишнинг асосий омили бўлмоқда. Фермер хўжаликлари томонидан ердан оқилона ва унумли, шунингдек, моддий-техника ресурсларидан тадбиркорлик

ва тежамкорлик билан фойдаланиш натижасида қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқаришсамарадорлиги тубдан ошди.Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, бугунги кунда юртимизда 66000 дан ортиқ фермерхўжаликлари фаолият юритмоқда. Этиборли томони, улар давлатимиз томонидан ҳар томонлама қўллаб-қувватланмоқда. Моддий техник базасини мустаҳкамлаш учун имтиёзли кредитлар

ажратилиб, лизинг хизматлари кўрсатилмоқда. Етиштирилган маҳсулотларни қайта ишлашга,ички ва ташқи бозорга чиқиш учун имкониятлар яратиб берилмоқда. Шуни хам алохида такидлаш керакки ер егаликлари ва ердан фойдаланувчиларни ер участкаларини руйхатга олиш ва кадастр ракамларини шакиллантириш бугунки кунда мухим ахмиятга ега.

I. БОБ МАСАССИВНИНГ ТАБИИЙ ВА ИТИСОДИЙ ТАВСИФЛАНИШИ.

1.1ХЎЖАЛИК ТЎРИСИДА УМИМЙ МАЪЛУМОТ

1.1 «Охунбобоев» массиви Шофиркон туманинг шимолий шарқида жойлашган бўлиб, массив пахтачликка ихтисослашган бўлиб,ундан ташари, бодорлик, ипакчлик ам ривожланган.

Массив ҳудуди шимол томондан чўл зонаси билан шардан Ғиждувон тумани билан жануб томондан Н. Ҳамройев массиви ерлари

билан ,ғарб томондан У. Асадов номли массив ерлари билан чегарадош Массивнинг марказий қишлоғи Денов бўлиб, у туман маркази билан 10 км, вилоят маркази билан 40 км узоликда жойлашган. Массив удуди 1 Денав КФЙ, 4 МФЙ, 21та аҳоли пункитидан иборат. Ер егаликлари ҳозирги кунга келиб оилалар сони 2514тани ахоли сони 13213 нафарни ташкил етмоқда жами оилаларга 9013.62 сотихни ташкил етмода.

массивнинг умумий ер майдони 92 94 га ерни ташкил қилади. Бундан ташари массивда бегона ердан фойдаланувчилар ерлари жойлашган. Массив ярим чўл минтаасида жойлашган бўлиб, ёзи иссиқ иши сову бўлади. Енг сову ойлари массивнинг табиий шароитларини ўрганишда асосий еътиборни самарали арорат йииндисига, вегетатсия ўсимликларнинг ривожланиши даври узунлигига, йиллик ёингарчлик мидори ва уларнинг фасллар бўйича тасимланишига, шамол тезлиги ва ёналишига аратдик. Массивнинг ердан фойдаланишининг ўрганишни релефини ўрганишдан бошладик. Релеф шакли ердан фойдаланишни ташкил илиш тизимига ва мааллий илимга таъсир қилади.ияликларнинг шакли узунлиги ва жойлашувини жарликларни сойларни ўргандик. Релеф кескинлигини ошиши

тупро еррозияси кучайишига ва суғориш нинг ийинлашишига олиб келади.

Ер релефи ва нишаблиги суғоришга яроли ер майдонларинин анилашда мелиоратсия шахобчаларини жойлаштиришда катта аамиятга ега. Асосий еътиборни тупроқ турларига, унинг механик таркиби массивда қуйидаги тупроқ гурулари таралган:

1 .2. Табиий шароитлар (тупрок, иклим,ўсимлик ,релеф,ер ости ва ер усти сувлари, антропоген омиллар)

Тупроқлари

Ҳозирги кунларда Шофиркон тумани тупрок картаси хужаликларининг асосий картографик хужжатларидан хисобланиб у оркдли агромелиоратив тупрокдарнинг унумдорлигини ошириш, агромелиоратив, агрокимёвий ва агротехникавий чора тадбирларни бажариш ишлари амалда тадбиқ килиш учун кулланилади. Бу ишларнинг боиси хужаликлардаги хар хил тупрокдарнинг унумдорлигини ва кишлоқ хужалик усимликларнинг хосилдорлигини купайтиришдир. Ундан ташкдри ширкат хужаликлардаги турли ерлар хакидаги маълумотлар хам айнан шу карталарда уз аксини топади. Чунки тупрокдар банитровкаси картасида тупрокдарнинг, типлари, типчалари, гурухларини курсатиш билан бир кдторда турли далада хар хил тупроклар хосилдорлигини хам аниқ курсатилади. Бу маълумотлар ширкат хужаликларнинг фермерлари, дехконлари, аграномлари, рахбарлари учун аник ер тупрок тузилишини ва ундан окилона фойдаланишни курсатади ва куйидаги амалий ишларда кулланилади.

Она жинслари

Она жинслари тупрок пайдо килувчи жараёнлар орасида асосий уринни эгаллайди. Демак улар устида ривожланган тупрокдарнинг гранулометрик таркиби хар хил булади. Шу сабабли огир механик такибли булган тупрокларда сув - хаво хоссалари нокулай булиши, сизот сувларини сатхини чуқурлиги сугориш натижасида ер юзасига яқин жойлашади. Уларнинг окрвалиги ёмонлашади. Дренаж - коллектор тизимлари кам таъминланган шароитда тупрокларда шурланиш, боткркданиш ва глейли горизонтларнинг ривожланиши кузатқилади. Шу боис тупрок пайдо килувчи она жинсларнинг хиллари таркиби ва уларни физикавий хусусиятлари сугорқиладиган дехкончиликда жуда катта ахамият касб этади. Масалан сугорилиб

дехкончилик килинадиган Шофиркон тумани тупроқхосил килувчи она жинсларининг шурланганлиги, урганилган тупрокларда иккиламчи шурланиш жараёнларини хрсил килишга ва уларнинг тупрокларда ривожланишига олиб келади. Ундан ташкдри Зарафшон дарёси дельтасини куйи худудларида сугориш сувлари таркибидаги булган лойкали заррачаларнинг микдори жуда куплиги, ҳар бир гектар ерга йилига бир неча тонналаб лойка ёткдгзикларини тупланишига олиб келади. Бу лойка заррачаларнинг гранулометрик кимёвий, минералогик таркиби Шофиркон туман сугорқиладиган тупрокларнинг пайдо булиш жараёнларини ва уларнинг йуналишларини белгилаб беради. Шу сабабли тупрок пайдо килувчи она жинслар Шофиркон тумани тупрокдарининг вужудга келишида мухим ахамиятга эга, уни хеч кднддай бошка омил билан алмаштириш мумкин эмас, маълум бир шароитда у етакчи ролъни хам уйнайди. Ҳаттоки она жинс тупрок пайдо қилувчи омиллардан бири сифатида айрим жойларда рельфнинг шаклларига хам таъсир этади. Шунингдек тупрок хосил килувчи она жинслар, усимликлар қоплами ривожланишига хам таъсир курсатади.

Иқлими.

Ўзбекистон улкан Евро - Осиё континентининг марказида жойлашган. Мамлакатимизнинг худудини бешдан турт кисми Урта - Осиёнинг чўл ва ярим чўл кенг ерларида жойлашган булиб, жанубий - шарк. ва шарқ томондан баланд тоғ тизмаларига бориб туташади. Шимолдан Жанубий Козоғистон чўллари билан чегараланган булиб, шимолий – шарқ ва шаркдан Тяншан билан, жанубий Шаркда эса Ҳисор - Олай тоғ тизмалари билан кушилиб кетган. Кизилқум ҳудудини коракумдан Амударё буйлаб унча баланд бўлмаган Устюрт платоси ажратиб туради.

Республика худудидаги мавжуд иклимнинг муҳим омили ер юзасига келаётган ва айникса ёз ойларида кучаядиган куёш радиациясидир. Марказий Осиё иклим минтақасига кўз ташлаганда Зарафшон дарёси дельтасининг

куйи оқимида жойлашган Жондор тумани иссиқ чўл минтақасида жойлашганлиги маълум булади. Бу ерда ёз кунлари иссиқ, киши эса анча совуқ тун билан куннинг орасидаги иклим кескин узгариб туради. Ҳаво қуруқ, ёгингарчилик кам. Ёз фаслида харорат иссиқ булиши экинларнинг нормал ўсишига таъсир қилади. Тупроқ копламига ҳам ўз таъсирини утказади. Жондор туманининг йиллик харорати 20° С дан юкори. Пахта усиш давридаги мусбат хароратнинг йигиндиси 4750 - 4950 °С. Иқлим қуруқсизлиги бу ерда ёгин - сочиннинг камлиги билан ифодаланади. 1 йилда уртача 125 мм ёгингарчилик кузатилади. Ер сатхидан парланиш йилига 2500 мм атрофидадир. Куз даврида хам кургокчилик кузатилади. Қиш ва бахор даврида ёгингарчилик кисқа муддатли булади. Ёз ойларининг нисбий намлиги 20% дан ортмайди. Усимлик ва тупроқ катламига таъсир килувчи яна бир омилга шамол таъсирини курсатиш мумкин. Масалан бу ерда шамолнинг йуналиши купрок шимолий гарбдан булиб туради. Шамол олиб келган кум ва кумлокли заррачаларнинг суғориладиган ерларда таркалиши тупрок катламида хар хил механик таркибли тузилмаларнинг хосил булишига олиб келади. Бундан ташкари шамол хаво қурғокчилигига олиб келади. Бунинг натижасида хаво куруклиги ўз навбатида пахта ва бошка

Ўсимликлари ва хайвонот дунёси.

Усимликлар хам тупрок пайдо булишида мухим ахамият касб этади: Тупроқ усимликлар, хайвонлар, замбуруглар, микроорганизмлар учун экологик мухит хисобланади. Усимлик коплами хаддан ташкари хилма - хил булиб табиий минтакалар ва регионлар буйлаб конуний равишда таксимланадиган усимлик гурухларига ёки фитоценозларга булинади.

Маданий усимликлар тупроқ пайдо булишида мухим роль уинайди. Туманнинг сугорқиладиган майдонларида ажратилган омиллар таъсирида усимлик таркиби кескин узгарган, табиий усимлик коплами бутунлай йукотилган. Маданий усимликларга ишлов беришда, хамда бегона утларга хар хил кимёвий моддаларни куллаш натижасида табиий усимликлар коплами йуколган. Сугорқиладиган ерларда коладиган органик моддалар микдори хам кескин узгаради, чиринди хосил булиш жараёни хам бошкача типда кечади. Бу худуддаги тупрокларда усимликлар ер юзида усмайди, ва табиий шароитга мое тукайзорлар ер юзида тула коплам хосил килмайди,ва бу ерда чимли катлам ривожланмайди. Бу минтакада ривожланган усимликлар айрим холларда тупрокларни шурланишига сабабли булади. Тупроқ пайдо булиш жараёнида усимликлардан ташқари хайвонлар, микроорганизмларнинг хам роли нихоятда каттадир. Микроорганизмлар тупрокга тушадиган органик моддалар, усимлик колдикдарини, нобут булган хайвонлар ва микроорганизимлар таналарини чиритади, тупрокда чиринди хосил булишида катнашади, ва унда минерал моддаларнинг кайта узгаришига атмосферадаги газеимон бирикмаларни хамда тупрок хавосининг узгаришида имкон яратади.

Микроорганизмларни умумий микдори гектарига 5 тоннагача етади. Уларни асосий массаси тупрокнинг юкрри горизонтларида сугорқиладиган тупрокдарнинг, хусусан хайдалма катламида тупланишига замин хосил ққилади.

Чарлз Дарвин маълумотига кура ёмгир чувалчангларининг ичакларидан бир йилда гектарига 22 - 28 тоннагача тупроқуттанлиги сабабли тупрокдарда унумдор структура хосил булади. Шундай килиб тупрок пайдо булишига биологик омилнинг, усимликларнинг ахамияти каттадир. Усимлик ва хайвонот дунёси тупрокдинг эволюцияси ва узгаришида катта роль уйнайди.

Рельефи

Тупрок пайдо килувчи муҳим омиллардан яна бири рельфдир. У тупрокдарнинг вужудга келиши, тупроқ крплами хилма-хиллигини вужудга келишини курсатади.

Рельеф асосан қуёш радиацияси ва намликни ер юзасида кдйта таксимлашда иштирок этади. Бизнинг кузатишларимиз ва илмий ишларимиз олиб борилган туман худудида 2 та геоморфологик район ажратилади.

Хорзирги замон Зарафшон дельтасининг куйи кисми Кадимги Мохонкул аллювиал-пролювиал пасттекислиги. Сугориладиган ерларнинг барча майдонлари шу геоморфологик районларда жойлашган. Кдцимдан сугориладиган ерлар Зарафшон дарёси дельтаси текислигида жойлашган булса, янгидан узлаштирилган ерлар эса Мохонкулни атрофида унча чукур булмаган паст текисликларда тарқалган, худуднинг жуда куп жойлардан сугориш тармокдари ва коллекторлар утказилган.

Урганилаётган худуд аллювиал ва пролювиал ёткизиклар билан тулгазилган булиб географик жихатдан депрессияда жойлашган. Бу ёткизиклар огир, енгил, урта кумлоқ ва кумдан иборат. Уларнинг тузилиши ва хусусияти турли катламлардан иборат. Аллювиал ёткизикдарнинг юза кисми агроирригацион келтирилмалари билан крпланган булиб, уларнинг калинлиги 0,5-1,5 см ни ташкил этади.

Айрим жойларда эса ундан хам калинрок булиши мумкин. Масалан Шофиркон, Ревгарий Вардонзе худудларда уларнинг калинлиги то 1,5 - 2,0 м гача. Маълумки, бу ёткизикдарнинг пайдо булиши инсон фаолияти билан, яъни куп йиллар двомида дехкрнчилик маданиятини ривожлантириш билан богликдир. Юкорида таъкидлагандек бу ёткизиклар механик таркибига кура куп жойларда хар хилдирлар. Шунинг учун улар куп холларда хар хил даражада шурланган.

Ер ости сувлари ва уларнинг минераллашуви даржаси.

Массивда релйефнинг кўтарилган юори исмларда сизот сувларнинг оиб чисии ва релйефнинг жойлашган пастки исмида сизот сувларининг чуурлигин 1,5- 3м атрофида бўлиб уларнинг оаволиги масссивнинг йиллик арорати 20 градус дан юори. Пахта ўсиш давридаги мусбат ароратининг йииндиси 4750- 4950 градус.

Илим урулиги бу ерда ёин сочининг камлиги билан ифодаланади. 1йилда ўртача 125мм ёингарчлик кузатқилади. Ер сатидан парланиш йилига 2500мм атрофида куз даврида ёингарчлик иса муддатли бўлади Шамол йўналиши кўпро шимолий арбдан бўлиб туради.

Инсон фаолияти.

Тупроқхосил булиш жараёни табиий шароитлар билан чамбарчас боглик булган холда инсон фаолияти таъсирида хам узгаради. Инсон узининг яшаши учун зарур булган шароитни яратиш учун тукайзорларни яйловларни узгартириб урмонларни кесади, йуллар чикаради, канал казиб даре узанларини узгартиради, ерларни сугорганда уларнинг табиий ривожланиш жараёнини узгартиради. Бу хол Марказий Осиёда шунингдек Узбекистонда Н.А.Димо, Ҳ.Максудов, С.Абдуллаев, М.Сатторов, М.А.Орлов, А.Н.Розанов, С.Н.Рижов, Н.В.Кимберг каби бир катор олимлар томонидан чукур урганилган, бу ишларнинг баъзи бир умумлаштирилган натижалари (1975) "Узбекистан тупроклари" каби монографияларда чоп этилган. Табиий биогеоценозда тупроқ ва усимликлар бир-бири билан кучли боглиқ булганлиги аникданган. Усимликларнинг усиши ва хосили тупрок унумдорлигига ва унинг хосса хусусиятларидан ажралмас богланган булиб куп жихатдан моддаларнинг биологик айланма харакатини белгилайди ва шу туфайли тупрок хоссаларига таъсир этади.

Шунинг учун хам табиий шароитда маълум тупроқускуналарнинг узгаришига сабаб булади. Маданий усимликлардан фаркли уларок тупрокга талабчан булади. Бу усимликларнинг усиши учун тупрокга етарли булмаган шароит инсон томонидан яратқилади.

Маданий усимликлар киска вегетация даврида жуда куп озука унсурларига мухтож сезади ва уларни асосан тупрокдардан олади. Ана шу унсурларни тупрокга кайтариш максадида органик ва минерал угитлар ишлатқилади. Бундан ташкари сугориш суви уз таркибида эриган ва каттиқ холдаги озука элементларни олиб келади. Шу билан бир вактда агроирригацион келтирилмалар тупроқпрофилида туз ва озукд унсурларининг кайта таксимланиш хисобига янги тупроққоплами пайдо булади. Демак инсон фаолияти тупрок пайдо булиши да мухим омил хисобланади.

II. БОБ .Массивда ердан фойдаланиш тавсифи

2.1 Ер хисобимазмуни ва мохияти.

Ер хисоби, мазмуни ва моияти. Ер ххисобидавлат ер кадастрининг таркибий кисми бўлгани хол да хўжалик хисобининг бир тури хисобланади. Уни хол иб боришнинг ўзига хос хусусияти бор.Бу хусусият ер майдонларининг ишлаб чиариш воситаси сифатида ер турли масадларида фойдаланқилади. Шундай екан, унинг хисобини юритиш амалга оширқилади. Ер уй-жой бинхол арини, саноат, кишлок хўжалиги ва ўрмон хўжалиги, транспорт корхоналари, маъданият муассасалари, схол ини салаш масканлари ва бошаларни жойлашиш ўрни сифатида хисобга хол инади.

Ер ларни хисоб илишда ишлаб чиаришнинг турли тармхол арида бир томонидан умумийлик мавжуд иккинчи томонидан ўзига хос хусусиятлар ам мавжуддир. Бу хол ишлаб чиаришнинг турли тармхол арида ва инсон фахол иятининг боша соаларида ер нинг тутган ўрни билан бхол идир. амма жойда ер кенглик асосий сифатида хисобга хол инади. Шу сабабли ам у енг аввало, ўз ўлчамлари ва кенгликдаги жойлашуви билан

характерланади. У ёки бу ишлаб чиариш корхонаси жойлаштириш ва уриш учун ушбу масад учун берилган ер майдони тўрисидаги маълумотга ега бўлиш зарур. Аммо тенг ўлчамдаги майдон битта ёки бир неча алоида жойлашган участкалардан ташкил бўлиши мумкин. Шу сабабли ам ишлаб чиаришни тўри ташкил етиш учун корхонага ажратилган ер нинг кенглик хол ати тўрисидаги маълумотга ега бўлиш зарур.

Ишлаб чиаришнинг баъзи тармхол арида (кишлок хўжалиги, ўрмон хўжалиги) ер ларни кенглик асоси сифатида хисоб илишдан ташари, уни асосий ишлаб чиариш воситаси сифатида ам хисоб илиш зарур. Бу еса ўз навбатида ер лардан фойдаланиш ва уларнинг сифат хол ати тўрисидаги махсус маълумотлар хол иш заруриятини тудиради. Бунга биринчи навбатда кишлок хўжалик ерларининг таркиби ва сифати тўрисидаги маълумотлар киради.

Ер ххисобида ер ларнинг мидор жихатдан хисобини юритиш амда сифат тавсифини бериш учун натурал ўлчовлар ўлланқилади. хисоб хал хўжалигини режалаштириш, мамлакат ер фондидан оилона ва самарали фойдаланиш амда муофаза илиш учун зарур бўлган ер ларнинг мидори, сифати ва хўжалик жиатдан фойдаланиш тўрисидаги маълумотларни хол иш, айта кишлокв бериш, талил илиш ва салашга йўналтирилган. У муим аамиятга ега. Унинг маълумотлар мазмуни енг аввало кишлок хўжалиги зарурияти бўйича аниланади. Негаки ер хал хўжалиги алоида тармхол арида турли масадларда фойдаланилар екан, шу сабабли ам ер хисобига турлича талаблар ўйқилади.

Ани вазифаларга ва асосий масадларга араб ер ххисоби турлича рхол ўайнаши мумкин. Баъзан у давлат ва бъзан маълум бир тармо бўйича тадбир сифатида гавдаланади. Умумдавлат вазифаларини бажаришда (хал хўжалигини режалаштириш, мамлакат Ер фондидан самарали фойдаланиш ва уни муофаза илиш ва .к.) у давлат тадбири сифатида намоен бўлади. Бу хол да унинг вазифаси мазмуни амда юритиш тартиби давлат томонидан

аниланади. Давлат куйдагиларни белгилайди: ер ххисобиинформатсиялари ва уларни хол иш усулларини: хисоб-китоб ва хисобот ужжатларининг шакли ва мазмунини уни амалга оширувчи органлар ва одамларни: ер ларни хисоб илишни юритиб боришни белгилайди.

хисоб юритишнинг белгиланган тартиби мамлакатни барча удудлари учун мажбурийдир. Давлат хисобининг объйекти бўлиб давлат ягона ер фонди хизмат қилади.

Хал хўжалигининг у ёки бу тармои масалаларини муваффаиятли ал илиш масадида ушбу тармо устидан рабарлик илаётган идорага ушбу тармо корхоналари фойдаланаетган ер лари тўрисида маълумотлар зарур. Масалан: ўрмон хўжалиги корхоналари томонидан ўрмон хўжалигини оилона юритиш учун улар ихтиёрида фойдаланилаётган, ўрмон билан опланган удуднинг хол ати ва фойдаланиши тўрисида ани маълумотлар зарур. Шаар окимияти ва унинг органларига шаар чегарасидаги ер ларнинг хол ати ва аиий фойдаланаётганлиги тўричида маълумотлар зарур. Шу сабабли ам ер ларнинг давлат хисоби билан бир аторда тармхол и хисобини ам юритишга зарурият туқилади. Унинг объйекти бўлиб, маълум бир вазирлик (идора) ихтиёридаги ер лар хизмат қилади. Ушбу хисоб турлари ўртасида маълум бир ўзаро алоа бўлиши зарур.

Тармо хисоби давлат хисобининг мазмуни ва талабларини хисобга хол ган хол да тузқилади. У ўз таркибига ушбу тармо ишлаб чиариши бўйича давлат хисоби учун зарур бўлган барча маълумотларни, шунингдек ани бир тармо масалаларини ал илиш учун зарур бўлган ўзига хос маълумотларни хол ади. Шунинг учун ам ер ларнинг тармо хисобини юритиш тартибини ўрнатишда ушбу масалалари ер ларни давлат хисобини амалга ошириш функтсияси юкланган органлар билан келишилган бўлади.

Ер ххисоби давлат тадбири сифатида ер кадастрининг таркибий дир. Ер ларнинг давлат хисоби совет давлатининг биринчи кунидан бошлаб юритила бошланди амда у ер ларни мидор ва сифат хисобини ўзида жамлагани хол да

маълум тизимни ташкил етади. Ишлаб чиаришнинг ривожланиши билан ер ларнинг давлат хисоби тизими ам ривожланган ва такомиллашган. Унинг ривожланишидаги онуний хол шундан иборатки, доимий равишда ер шароитлари, ер дан фойдаланиш ва ер турлари майдонларини анилаш, анилиги оша берган ер ларнинг сифат тавсияси кенгая борган.

Ер нинг мавжуд хол ати ва фойдаланиш бўйича хисоб ишлари юори сифатли план-харита материаллари асосида хол иб борқилади. Барча ер фонди маъмурий удудий бирликлар бўйича хисоб илинади. Ер турларининг сифати, тупро атлами, тупрхол арнинг озуа моддалари билан таъминланганлиги, релефи, табиий ўтларнинг хол ати, мелиоратив хол ати ва бошалар бўйича аниланади.

Ер ххисобиягона услубият бўйича ўтказқилади. Бу еса ўз навбатида хисобга хол инадиган ер тоифалари ва мамлакатнинг алоада минтаалари бўйича маълумотларни таослашни таъминлайди. Шу масадларда ер ва ер турларининг ягона классификатсияси, ер ххисобиинформатсиясини хол иш, айта ишлаш ва гурулашнинг ягона тизими ўлланқилади.

Ер хисобининг объйекти ягона давлат ер фонди бўлганлиги сабабли кимнинг ихтиёрида бўлишидан, ушбу ватда бу ер майдонлари фойдаланяптими ёки йўми, булардан атъий назар ушбу давлат ер фондига кирувчи барча ер лар хисоб илинади. Бошача илиб айтганда, ягона давлат ер фондининг барча ер ларини хисоб амраб хол иши керак. Бу еса умумий майдонни, уни таркиби ва едлр тоифалари бўйича тасимланишини тўри анилаш имконини беради.

Ер хисобини тўри ташкил етишнинг. Бу еса ер хисоби маълумотларини шу давр талаби даражасида ушлаб туришга имкон беради. Бу принтсип Ер нинг хол атида ва фойдаланишда рўй берадиган мидорий ва сифат ўзгаришларни системали тарзда хисоб илиб боришга заруריят тугдиради. Ер ларни хисоб илишда барча ўзгаришлар аввалам бор натурада айд илингандан сўнггина анилаш ва айд илиш зарур. Ер ххисобимаълумотларини фаатгина

текст ужжатларда айд илибгина хол масдан балки план-харита материалларида ам ёритиш зарур. Ер ххисобива ер хисоботи ужжатлари ўртасидаги мантиий жиатдан доимий бхол илик бўлиши керак.

Ер хисобини ўтказишда имкони борича камро харажат талаб қиладиган маълумотларни хол иш ва айта ишлаш усуллари ва техник воситаларидан фойдаланиш зарур. Компютерларни ва тасвирга хол иш амда кузатувчининг анча такомиллашган усулларини ўллаш мамлакат ер фонди хисобини тўри ва ўз ватида амалга оширишга имкон беради. Бу еса ўз навбатида давлат ер кадастрини муваффаиятли юритишга замин бўлади.

Ер ларни инвентаризатсия йўлама илиш ер хисобининг таркибий кисми сифатида мавжуд бўлиб, тезкор хисоб тадбиридир. Бу иш жойидаги ва кадастр ужжатларидаги мавжуд маълумотларини бир-бирларига мос келишини анилаш масадида, заруриятга араб ўтказқилади. Бунинг натижасида хол инган кадастр маълумотлари биринчи навбатда хисоб маълумотларига туширқилади. Ер ларнинг йўлама ишларини ўтказишда амалиётда мавжуд бўлган план - харита ва боша материаллардан фойдаланқилади. Маълумотларни жойга мос келишини анилаш ер ларнинг кузатувида амалга оширқилади. Бунда махсус равишда тасвирга хол иш, оидага биноан ўтказилмайди.

2.2 Ер хисобининг турлари ва ўтказиш усуллари.

Ер ххисобиишлари ўз вазифасига, мазмунига ва хусусиятларига араб ер кадастри сингари асосий ва жорий турларга бўлинади. Бу иккала хисоб турлари ўзаро бхол идир, амда ягона ер ххисобижараёнининг маълум босичларини намоён қилади.

Асосий хисобнинг вазифалари куйдагилар:

1) хисоб илинадиган удуд учун барча мавжуд план- харита метариаларини хол иш, тизимга схол иш ва талил илиш;

2) зарур бўлган бирламчи маълумотлар ва план- харита материалларини хол иш масадида тасвирга хол иш амда кузатув бўйича дала идирув ишларини ўтказиш;

3) хисоб илинадиган барча ер лар ўлчамларини,сифат хол атини,тасимланиши ва фойдаланиш хол атини анилаш;

4) махсус ер ххисобипланларини тайёрлаш ва ер ххисобитекст ужжатларига бирламчи ёзувларни тушўриш;

5) Ер фонди таркибини ер тоифалари, ер егаликлари, ер дан фойдаланишлар, ер турлари бўйича анилаш ва маъмурий бирликлар (туман, вилоят, республика) бўйича сифат жиатдан тавсифлаш.

Бирламчи хисобни ўтказиш билан бхол и бўлган ишлар миёсини умумий хол атда бахол аш учун мисхол тарикасида куйдаги сонларга мурожаат иламиз: Охунбобойев массиви ер фонди (9240 га) 1 Денав ФЙ, 4МФЙ, 21та ахол и пункитидан иборат. Ер егаликлари ва ер дан фойдаланувчилар сони озирги кунга келиб оилалар сони 2514тани ахол и сони13213 нафарни, жумладан, кишлок хўжалиги корхоналарида 27 дан ошади. кишлок хўжалик ер лари, уларнинг турлари ва кичик турлари бўйича, яъни, гурулар, синфлар, механик таркиби бўйича тавсифи берқилади,барча кишлок хўжалик ер ларини бахол аш амалга оширқилади.

Бирламчи хисоб тасвирга хол иш ва кузатув, планлар тузиш, майдонларни хисоблаш билан бхол и.хисоб илинаётган ер ларнинг мидори ва сифати тўрисида тўла ва ар томонлама маълумотлар хол иш учун юори малакали мутахасссислар томонидан ўтказқилади. У куйдаги иш босичларини ўз ичига хол ади: тайёргарлик,дала, хисоб натижаларини расмийлаштириш.

Тайёргарлик ишлари жароёнида хисоб илинадиган удаддиги барча ер ларнинг мидори ва сифати тўриисдаги маълумотларни ўз ичига хол адиган барча мавжуд материаллар ва ужжатлар тўпланади. Тўпланган материаллар ўз моиятига араб гуруланади, ер ххисобиучу ярхол иги нутаи назаридан

талил илинади ва бахол анади. План - харита материалларини, хўжаликлараро ва ички хўжалик ер тузиш лойиаларини,маълумотлари,ер егалиги (ер дан фойдаланиш)ни рўйхат илиш ужжатлари тўпланади ва ўрганқилади.Шундан сўнг хол инадиган материалларниннг сифати ва анилигига араб хисоб учун улардан фойдаланиш имкониятлари тўрисидаги масала ал илинади. Агарда материаллар ескирган бўлса, жойдаги хол атни еритмаса,будай хол атда план- хариталарни тарир илиш ёки янгидан тасвирга хол иш ва кузатув ишлари бўйича ишлар белгиланади,яъни янги босич ишларига дастур аниланади.

Дала - идирув ишлари асосан натурада, яъни жойда зарурий ер ххисобимаълумотларини белгилаш бўйича махсус ишларни ўз ичига лади: Буларга: тасвирга хол иш, кузатув, мавжуд план харита материалларни тарир илиш киради.

Дала ишларини ўтказгандан сўнг махсус тадбирлар - тупро анализи,ер ххисобимаълумотларини расмийлаштириш, майдонларни ўлчаш ва бхол аш, махсус хисоб - план ужжатларини тузиш амалга оширқилади. Шундай тарзда хол инган маълумотлар белгиланган тартибда кўриб чиқилади ва тасдиланади. Шундан сўнггина улар бирламчи маълумотлар сифатида абул илинади ва текст ужжатларига ёзқилади.

Бирламчи хисобни ўтказиш пайтида аниланган ва айд илинган маълумотлар ват ўтиши билан аиий хол атга мос келмай хол ади. Бу хол шу билан тушунтирқиладики, ер лардан хўжалик фахол ияит жароёнида фойдаланиш натижасида улар таркибида ва тасимланишда маълум ўзгаришлар содир бўлади. Масалан, охирги йилларда давлат ва жамоат масадлари учун ар йили неча ўн минг гектар ер ажратқилади.Ер майдонларида турли хил агротехник ва мелиоратив тадбирларнинг муваффаиятли хол иб борилиши натижасида ер турларининг сифат хол ати ўзгаради. атто томра ер ларида ам катта аниликлар ўтказилиши талаб илинади. Шунинг учун ам катта аниликлар ўтказилиши талаб илинади.

Шунинг учун ам ер кадастри ужжатларига тушўрилган бошлангич маълумотлар ескиради, натижада уларни системали тарзда янгилаб туриш зарур бўлади. Бу еса жорий хисоб асосида амалга оширқилади.

Жорий хисобнинг вазифасига куйдагилар киради: биринчидан, ер нинг мидори, сифати ва тасимланишида юз берадиган ўзгаришлар тўриисдаги маълумотларни анилаш ва айд клиш ва иккинчидан, бирламчи хисобда йўл ўйилган ато ва камчиликларни анилаш амда аниликлар киритишдир.

Хўжаликларда фаатгина онуний ўзгаришлар айд илинади. Шунинг учун жорий хисобда фаатгина аиий юз берган ўзгаришларни анилаш билан чекланиб хол масдан, шу билан бирга,ушбу ўзгаришларнинг онунийлиги ам анилаш зарур. Жорий хисоб ишлари мазмунининг фари шундан иборатки, уни ўтказишда асосий хисоб материалларидан фойдаланқилади ва фаатгина ер нинг хол ати амда фойдаланишдаги ўзгаришларгина ўлчанади. Бунда айтадан тасвирга хол иш ишлари бажарилмайди ва план - харита материаллари тайёрланмайди. Шундай илиб, жорий хисоб бирламчи хисобдан иш ажми ва характери бўйича фар қилади. Ўз характери бўйича юз берадиган ўзгаришлар куйдаги турларда бўлиши мумкин: ер турларда трансформатсияси (бир турдан иккинчисига ўтиши) натижасида ер турларининг майдонларида: тупрхол арнинг сифат хол атларида: ер ажратиб хол иш ва ер ажратиб бериш натижасида ер егаликлари (ер дан фойдаланишлар) ва боша хисоб бирликлари ўлчамларида: ер егаликлари (ер фойдаланишлари) алоида тоифалари ер майдонларида: асосий ер тоифалари майдонларида: маъмурий бирликлар удудининг майдонларида.

Асосий ва жорий хисоблар ўртасида алоа мавжуд. Биринчиси иккинчисини ўтказишга замин яратади, унинг таъсир доирасини анилайди: иккинчиси еса биринчининг маълумотларини талаб даражасида тутиб туради. Бирламчи ва жорий хисобларда мидор кўрсаткичлар билан бир аторда сифат кўрсаткичлар ам ёритқилади.

Ер хисобини тўри ва йўлга ўйишда тасвирга хол иш катта аамият касб етади. Фаат тасвирга хол иш ва шу асосда хол инган хариталардан фойдаланиш асосида мамлакат ер фондини мумкин адар тўри хисоб илишга имкон беради. Тасвирга хол иш материаллари ер егаликлари (ер дан фойдаланишлар) майдонлари, ер турларининг таркиби тўрисидаги ани маълумотлар хол иш имконини беради. Бу маълумотлар ер ларни сифатини сифатини хисоб илиш учун зарурдир.

Тасвирга хол иш асосан ер устида ва аерофототасвирга хол ишга бўлинади. озирги пайтда аерофототасвирга хол иш ер ларни давлат хисобида тасвирга хол ишнинг асосий туридир. У мамлакат ер фондини, жумладан ар бир ер егалиги (ер дан фойдаланиш) ер ларнинг хол ати ва фойдаланиш ўлчамлари тўрисидаги тез ва нисбатан арзон маълумотлар хол ишга имкон беради. Унинг маълумотлари ва ер дан фойдаланишни хисобга хол иш учун зарур бўлган жойнинг елементлари ер устида тасвирга хол ишга нисбатан кўпро ёритқилади. Масалан, аерофототасвир материалларида фаат ер турларининг контурларигина емас, балки турли хилдаги екин майдонларнинг чегаралари, ерозиянинг ривожланиш даражаси ва бошалар ам айд илинади. Аерофототасвирлар айниса кичик - кичик ер участкаларига ега бўлган томора ер ларини хисоб илишда жуда имматдир. Ушбу материаллар асосида ер хисобини озирги давр талаби даражасида ушлаб туриш мумкин. Кейинги йилларда ер хисобида фазодан тасвирга хол иш материалларни ам кириб келмодаки, бу яин истибхол да муим аамиятга ега бўлган тадбирлардан бирига айланади.

хисоб маълумотларини хол ишнинг жуда муим усулларидан бири - бу кузатувдир. Давлат ер хисобида ўтказқиладиган кузатув ишининг вазифасига асосан ер турларининг аиий хол атини ва фойдаланишни анилаш, шунингдек, уларни кишлок хўжалигида имкон борича жадал фойдаланиш имкониятларини анилашдир. Кузатувлар асосан икки турга бўлинади: махсус ва агрохўжалик. Махсус кузатувларга тупро геоботани ва мелиоратив

кузатувлари киради. Агрохўжалик кузатувида жойида хар бир контур ва ер тўрининг таши белгилари ва хол ати бўйича унинг сифати амда келгусида имкон борича оилона фойдаланиш йўллари аниланади.

Бирламчи маълумотлар хол иш ва ер дан фойдаланиш назорат илиш учун екин майдонлари ва томора ер ларни ўлчов ишлари ўтказқилади. Ўлчов асосан ёппасига ва танланган турларга бўлинади. Ёппасига ўлчовда - барча майдонлар амраб хол инади, танлаганда еса - удуднинг бир кисмигина ўлчанади.

2.3Массив ер фонди ер турлари.

<<Охунбобойев>> массивида ер фонди 9240 га 1 Денав КФЙ, 4 МФЙ, 21та ахол и пункитидан иборат. Ер егаликлари озирги кунга келиб оилалар сони 2514тани ахол и сони13213 нафарни ташкил етмода жами оилаларга 9013.62сотихни ташкил етмода.

жумладан, кишлок хўжалиги корхоналарида 27 дан ошади.Массив ер фондининг 80.9% яъни 7519,5 га, шундан 2235 га ижарадаги фермер хўжаликлари хисобига тўри келади. Массивдаекин ер лари жами 1853 га ни шу жумладан хол ати ёмон ер лар 187 гани ташкил етмода. Кўп йиллик дарахтзорлар жами 116 гани ташкил етмода, шундан бхол ар 42 га, узумзорлар 25 га, тутзорлар 49 гани ташкил етмода. Буларнинг барчаси фермер хўжаликлари хисобига тўри келади.

Бўз ер лар 53 га ни ташкил етмода.Яйловлар жами 3975 гани, шу жумладан сув билан амаси таминланган.Жами ўрмонзорлар 25гани ташкилетади, шундан барчаси суорқиладиган ер лар . шундан 7.2 га ижарадаги фермер хўжаликлари хисобига тўри келади.шу жумладан ихота дарахтзхол ар 20 га шундан 7,2 га ижарадаги фермер хўжаликлари хисобига тўри келади.Сув

остидаги ер лар 131 гани ташкил қилади, шундан 63,4 га ижарадаги фермер хўжаликлари хисобига тўри келади.
Йўл сўмо ва чорва йўллари 83 гани шундан 56,3 га ижарадаги фермер хўжаликлари хисобига тўри келади. Ижарадаги бинхол ар 20 гани ташкил етмода.
кишлок хўжалигида фойдаланилмайдиган боша ер лар 2390 га шундан 1187,5 ижарадаги фермер хўжаликлари хисобига тўри келади. Жами кишлок хўжалигида фойдаланилмайдиган ер лар 2661 га шундан 1309,3 ижарадаги фермер хўжаликлари хисобига тўри келади

Ш. БОБ.ЕР ДАН ФОЙДАЛАНУВЧИЛАРНИ РОЙХАТГА ОЛИШ.

3.1 Умумий маълумотлар

Биз биринчи новбатта рўйхатга олиш ишларини амалган оширадиган “Ер мулккадастр” хизмати ДУК ни асосий вазифалари билан танишсак

• ер участкалари, бино ва иншоатларга бўлган уулар, уларнинг бир уу егасидан бошасига ўтиши, тугатилиши, ер участкаси, бино ва иншоатларга бўлган уулрнинг чекланиши тўрисида автоматлаштрилган маълумотлар базасини яратиш ва юритиш;
• давлат ер кадастри, бино ва иншоатлар давлат кадастри маълумотлари тўрисида автоматлаштрилган маълумотлар базасини яратиш ва юритиш;
• давлат ер кадастри ,бино ва иншоатлар давлат кадастрини юритиш билан бхол и ишларни ташкил етади;
• ахборот комуникатсия технхол огиясидан фойдаланган хол да интерактив хизматларини кўрсатиш.

“Ер мулккадастр” хизмати ДУК ўзига юкланган вазифаларга мувофи куйдаги функсияларни амалгам оширади:
• вилоятдаги туман ва шахар ер тузиш ва кўчмас мулк кадастри хизматларининг ишлаб чиариш фахол иятларини мувофилаштриш;
• ер тузиш ишларини амалгам ошириш, ер ажратиш учун зарур бўлган

материалларни таёрлаш;
• давлат ер кадастри, бино ва иншоатлар давлат кадастри маълумотлар базаларини яратиш ва актуал хол атда тутиш, тезкор равишда янгилаб боориш амда унинг замонавий савиядаа бўлишини таъминлаш;
• топография, геодезия ва кадастр съёмка ишларини бажариш;
• ер участкалари, бино ва иншоатларни планлаари, кадастр индекс електрон вариантларини тузиш;
• ер участкалари, бино ва иншоатларни инвентаризатсиялаш ишларини ташкил илиш;
• бино ва иншоатларни схол иа тортиш масадида бахол аш ва айта бахол аш ишларини ташкил илиш;
• ер участкалари, бино ва иншоатларга нўлган ууларни амда улар билан бхол и битимларни давлат рўйхатидан ўтказиш ишларини ташкил етиш;
• маъмурий-удудий тузилмаларнинг чегараларини анилаш ва белгилаб бериш ишларида иштирок етиш;
• давлат окимияти бошарув органларини, манфаатдор юридикк ва жисмоний шахсларни белгиланган тартибда зарур кадастр маълумотлари билан таъминлаш;
• вилоятдаги ер тузиш ва кўчмас мулк кадастри хизматларини зарурий меёрий – техник ужжатлар билан таъминлашни ташкил етиш;
• ходимларни малакасини ошириш, уларни айта тайёрлаш ва ўитиш ишларини ташкил илиш;
• вилоятдаги ер тузиш ва кўчмас мулк кадастри фахол иятида янги техника технхол огияларни жорий етиш;
• "Ер гедезкадастр" давлат ўмитаси, бошарма, статистика ва боша давлат органларига белгиланган тартибда ххисоботлар тадим етиш;
• Давлат кадастрлари ягона тизимига (ДКЙАТ) критқиладиган маълумотларни тадим етиш ;
• ўз фахол ияти доирасида онун ужжатлари талабларининг бузилиши хол

лари тўрисида тегишли давлат окимияти ва давлат бошаруви органларини, амда юридик ва жисмоний шахслаааарни хабардор илиш;
• кадастр ужжатлари ва маълумотларини рухсаатсиз хол иш ва ошкор етишдан белгиланган тартибда омоя етишни таъминлаш;
• архив ишини белгиланган тартибда ташкил етиш ва юритиш;
• компютерлаштрилган маълумотлар базасини яратиш ва юритиш шу билан бхол и маълумотларни умумлаштирлган хол да , белгиланган тартибда ва муддатларда "Ер геодезкадастр" давлат ўмитасига тадим етиб бooриш;
• ўз фахол ияти доирасида юридик ва жисмоний шахсларга белгиланган тартибда консалтинг хизматларини кўрсатиш;
• туман ва шахар ер тузиш ва кўчмас мулк кадастри хизматларининг ишлаб чиариш – хўжалик фахол иятларини тасдиланган режага мувофи, зарур хол ларда еса режадан ташари текшириш;
• туман ва шахар ер тузиш ва кўчмас мулк кадастри хизматларининг мутахасис- ходимларини тасдиланган режа- графикка мувофи даврий равишда аттестатсиядан ўтказиш ;
• туман ва шахар ер тузиш ва кўчмас мулк кадастри хизматлари томонидан тайёрланган кадастр ужжатларини танлаб хол иш йўли билан експертизадан ўтказиш.

Асосий тушунча ва таърифлар

1.1. **Кўчмас мулк** ер участкалари ва ер ости бойликлари, кўп йиллик дов-дарахтлар, шунингдек бинолар ва иншоотлардан иборатдир (Ўзбекистон Республикаси Фуқархол ик кодексининг 83-моддаси).

1.2. **Ер участкаси** – ҳудуднинг (ер сиртининг) давлат ер кадастрида акс эттирилган берк шаклдаги тайинли чегара, ҳуқуқий режим ва бошқа тавсифларга эга бўлган бир қкисмидир.

1.3. **Ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистри (реестри)** – ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш тизимига тегишли ҳужжатдир, унда кўчмас мулкка бўлган ҳуқуқлар учун тегишли бўлган ҳуқуқий хусусиятдаги маълумотлар, шунингдек ер участкаларининг таърифи ва бошқа маълумотлар сақланади. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистри туман (шаҳар) ер-кадастр дафтарининг таркибий қкисми ҳхисобланади.

1.4. **Ҳуқуқ тасдиқловчи ҳужжат** – ер участкасини доимий эгалик қилиш, фойдаланиш ёки мерос қилиб қхол дирқиладиган умрбод эгалик қилиш учун бериш тўғрисидаги ёзма шаклда тузилган Давлат ҳужжати, ер участкасига бўлган мулкий ҳуқуқ ҳақидаги гувоҳнома (давлат ордери), хол ди-сотди шартномаси, алмашиш, ҳадя қилиш, васият қилиб қхол дириш тўғрисидаги ҳужжат, ижара, сервитут ҳақидаги шартнома, суд қарори ёки сақлаш вазифаси ҳақидаги ҳужжат ёҳуд ер участкасига бўлган ҳуқуқни тасдиқловчи бошқа ҳужжат.

1.5. **Кадастр рақами** – мулк қилиб хол инган ёки эгалик қилиш, фойдаланиш учун ёҳуд ижара қилиб юридик ёки жисмоний шахсга берилган ер участкасига берилган идентификацион рақам, у ер участкаси учун унинг бир бутун ҳхол ида мавжуд бўлиши даврида сақланиб қхол ади.

1.6. **Ер участкасига оид мухол ажалар** – шундай процедураки, унинг воситасида ер участкасига бўлган ҳуқуқлар белгиланади, ўзгартирқилади, бошқа шахсларга ўтказқилади, чекланади ва бекор қилинади. Ер участкасига оид мухол ажалар Ўзбекистон Республикасининг Фуқархол ик кодекси ва бошқа қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилиши лозим.

1.7. **Сервитут** – бегона ер участкасидан чекланган тарзда фойдаланиш ҳуқуқидир.

1.8. **Сақлаш вазифалари ва чекловлар.** Эгалик қилиш, фойдаланиш учун, ижарага берилган ёки бошқа асослар бўйича орттирилган ер участкасига Ер кодексининг 29-моддасига мувофиқ турли тақиқлар, шартлар ёки мажбуриятлар юкланиши мумкин (масалан, сотиш ёки бўлак турдаги бошқага ўтказишни, қўшимча ижарани, фахол иятнинг айрим турларини ва ҳ.к.ларни тақиқлаш).

Ер участкасига оид сақлаш вазифаси унинг ҳуқуқий мақомига киритқилади, улар давлат рўйхатидан ўтказилиши лозим ва ер участкаси бошқа шахсга ўтганда сақланиб қхол ади.

1.9. **Юридик ва жисмоний шахсларнинг ер учаскаларига бўлган мулкий ҳуқуқи** – савдо ва хизмат кўрсатиш соҳасига оид объектлар ўзлари жойлашган ер участкалари билан бирга хусусийлаштирилганда, ер участкалари хорижий дипломатик вакхол атхоналарга реализация қилинганда қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда вужудга келади.

1.10. **Ер участкасига бўлган ҳуқуқни гаровга қўйиш** – бажарилмаган тақдирда ер участкасига бўлган ҳуқуқ қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда бошқа шахсга ўтадиган мажбуриятнинг бажарилишини таъминлаш усули.

1.11. **Ер участкаси ипотекаси** – ер участкасини мхол иявий ссуда хол иш имкониятини таъминлаш мақсадида гаровга қўйиш, бунда ер участкасининг ўзи ер ҳуқуқи субъектининг тасарруфида қхол ади.

Умумий қоидалар

1. Мазкур Йўриқнома Ўзбекистон Республикасининг Ер кодекси, Ўзбекистон Республикасининг "Давлат ер кадастри тўғрисида"ги қонуни, Вазирлар Маҳкамасининг 31.12.98 й. 543-сон қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикасида давлат ер кадастрини юритиш тартиби тўғрисида Низомга мувофиқ ишлаб чиқилган.

2. Мазкур Йўриқнома ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказувчи туманлардаги ер ресурслари хизматлари ва туман ҳамда шаҳарлардаги кўчмас мулк давлат кадастри хизматлари (бундан буён – рўйхатдан ўтказувчи органлар) учун мўлжалланган.

3. Ер участкаларига бўлган мулкий, эгалик қилиш ва ижара ҳуқуқи тўғрисидаги ҳужжатларни давлат рўйхатидан ўтказиш (бундан буён – рўйхатдан ўтказиш) ва расмийлаштириш юридик ва жисмоний шахсларнинг мулкий ҳуқуқларини ҳимоялаш, шунингдек ер ресурсларини асосланган тарзда ва самарали ҳисобга олиш, ер участкаларига оид муолажалар, солиқ солиш учун ҳамда бошқа мақсадларда амалга оширилади.

4. Ер участкаларига бўлган мазкур Йўриқноманинг 3-қисмида келтирилган ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказиш расмий ва мажбурий иш бўлиб, унинг асосида юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкаларига бўлган ҳуқуқлари рўйхатдан ўтказиш вақтидан бошлаб белгиланади ва тан хол инади.

5. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказиш, агар Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларида бошқа ҳхол ат назарда тутилмаган бўлса, мажбурийдир.

6. Юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкаларига бўлган ҳуқуқларини рўйхатдан ўтказиш, ҳам уларнинг ташаббуслари бўйича, ҳам ер

участкаларини кадастр суратига хол иш бўйича режавий ишлар жараёнида амалга оширқилади.

7. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқ давлат рўйхатидан ўтказилмай туриб, у билан боғлиқ мухол ажалар, қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳхол лардан ташқари, ҳақиқий эмас деб ҳхисобланади.

8. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказиш ер участкаларига бўлган, ҳужжатлар билан тасдиқ қилинган ҳуқуқлар тўғрисидаги ахборотни туман, шаҳар ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистрига киритиш воситасида амалга оширқилади.

9. Рўйхатдан ўтказиш субъектлари ер участкаларига бўлган ҳуқуқлардан фойдаланаётган, ер участкаларига бўлган ҳуқуқлари вужудга келадиган, ўзгарадиган ёки тугайдиган барча юридик ва жисмоний шахслардан иборат.

10. Рўйхатдан ўтказиш объектлари ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни тегишли равишда тасдиқловчи, бошқа шахсларга ўтказувчи, ўзгартирувчи, чекловчи ёки бекор қилувчи, Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ расмийлаштирилган юридик ҳужжатлардан иборат.

11. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш тегишли ҳудудий рўйхатдан ўтказувчи орган томонидан уларнинг ўрнашган жойи бўйича амалга оширқилади.

12. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказиш процедураси юридик ёки жисмоний шахснинг рўйхатдан ўтказувчи органга ёзма аризаси ва ҳуқуқ белгиловчи ҳамда мазкур Йўриқномага мувофиқ бошқа зарур ҳужжатлар билан мурожаат қилишидан бошланади.

13. Рўйхатдан ўтказиш ишини юритиш давлат тилида хол иб борқилади. Агар ариза берувчи давлат тилини билмаса, ҳужжатларнинг матнлари таржима қилиниши лозим.

Ер усткасига бўлган учун рўйхатдан ўтказилиши лозим ҳуқуқлар

1. Ҳуқуқнинг вужудга келиши – юридик ёки жисмоний шахснинг муайян ер участкасига бўлган ҳуқуқини бошланғич белгилаш мухол ажасидир:

- мерос қилиб қхол дирқиладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқини;
- доимий эгалик қилиш ҳуқуқини;
- доимий ва муддатли фойдаланиш ҳуқуқини;
- мулкий ҳуқуқни;
- ижара ҳуқуқини.

2. Ҳуқуқнинг ўзгариши – фақатгина ҳуқуқ турини ёки фойдаланиш тавсифини, ер участкасининг чегараларини ўзгартиш мухол ажасидир:

- фойдаланиш мақсадини;
- умумий майдонини;
- ерлар тоифасини;
- ер турларининг таркибини;
- баҳхол аш кўрсаткичларини;
- ҳуқуқ турини;
- мулкий улушлар нисбатини.

3. Ҳуқуқнинг бошқа шахсларга ўтиши – ер участкасига бўлган ҳуқуқни бир юридик ёки жисмоний шахсдан бошқа юридик ёки жисмоний шахсга ўтказиш мухол ажасидир:

- ер участкасини хол ди-сотди қилиш, алмашиш, ҳадя қилиш, мерос қилиб хол иш, унинг рентаси;
- бино ва иншоотларни хол ди-сотди қилиш, алмашиш, ҳадя қилиш, мерос қилиб хол иш, уларнинг рентаси, турар жой биносини умрбод асраш шарти билан бошқага ўтказиш.

4. Ҳуқуққа оид сақлаш вазифалари ва чекловларга Ўзбекистон Республикаси Ер кодексининг 29-моддасига мувофиқ қкуйдагилар киради:

- сотиш ёки бўлак турдаги бошқага ўтказишни тақиқлаш;

- қўшимча ижара ва қўшимча пудратни, Ер кодексининг 51-моддаси, ўнинчи ққисмида назарда тутилган ҳхол да эса, – ижарага беришни тақиқлаш;

- ер участкасининг асосий мақсад вазифасини ўзгартишни тақиқлаш;

- фахол иятнинг айрим турларини тақиқлаш;

- белгиланган тартибда келишмай туриб, кўчмас мулкнинг ташқи кўринишини ўзгартиш ишларини амалга оширишни, бино, иморат, иншоотни реконструкция қилиш ёки бузиб ташлашни тақиқлаш;

- ер унумдорлигини сақлаш ва ошириш, ирригация ва мелиорация тизимларини соз ҳхол да сақлаш чора-тадбирларини амалга ошириш шарти;

- иморат схол ишни ёки ер участкасини ўзлаштиришни белгиланган муддат ичида бошлаш ва тугатиш шарти;

- табиат муҳофазаси талабларига риоя қилиш ёки маълум ишларни, шу жумладан ер участкасидаги тупроқ қатламини, ноёб ўсимликларни, табиий, тарихий ва маданий давлат ёдгорликларини сақлаш шарти;

- қонун ҳужжатларида белгиланган бошқа мажбуриятлар, чекловлар ёки шартлар.

5. Сервитутлар:

- шартнома бўйича;

- суд қарори бўйича.

6. Ҳуқуқнинг бекор қилиниши – юридик ёки жисмоний шахснинг ер участкасига бўлган ҳуқуқини ққуйдаги ҳхол ларда бекор қилиш мухол ажасидир:

- ихтиёрий равишда воз кечилганда;

- ер участкасини эгалик қилиш, фойдаланиш учун бериш ёки ижарага бериш муддати тугаганда;

- юридик ёки жисмоний шахснинг фахол ияти тугаганда;

- ижара шартномаси бекор қилинганда;
- ер қонунчилигини бузиб фойдаланилаётган ер участкаси хол иб қўйилганда;
- ер участкаси давлат ёки жамоат эҳтиёжлари учун хол иб қўйилганда (қайта сотиб хол инганда).

3.2.Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш тартиби

1. Рўйхатдан ўтказиш учун берқиладиган ер участкаларига бўлган ҳуқуқларнинг вужудга келишини, уларнинг тугашини, бошқа шахсларга ўтишини, сақлаш вазифалари ёки ўзгартишларни белгиловчи ҳужжатлар қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳхол ларда нотариал тасдиқланган бўлиши лозим.

2. Ер участкалари билан қилинадиган мухол ажаларга доир нотариал тасдиқланган ҳужжатлар рўйхатдан ўтказишда қўшимча равишда яна текширувдан ўтказилмайди. Бу ҳужжатлар бўйича юзага келадиган низхол ар суд тартибида ҳал этқилади.

3. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказиш ққуйдаги ҳхол ларда амалга оширқилади:

- ер участкаларига бўлган мулкий ҳуқуқ вужудга келганда – мулкий ҳуқуқ учун давлат ордери, хол ди-сотди шартномалари ва қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа ҳужжатлар асосида;
- ер участкаларига эгалик қилиш ва улардан фойдаланиш ҳуқуқи вужудга келганда – тегишли органнинг (мансабдор шахснинг) ерларни бериш ҳақидаги қарори асосида;
- ижарага хол иш ҳуқуқи вужудга келганда – ер участкасини ижарага бериш ҳақидаги қарор ва ижара шартномаси асосида;

- ер участкасига эгалик қилиш ёки ундан фойдаланиш ҳуқуқи бошқа шахсларга ўтганда – хол ди-сотди, алмашиш, ҳадя қилиш, рента тўғрисидаги шартнома, бино ва иншоотларга бўлган мерос қилиб хол иш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома ёҳуд мулкдорнинг ёки у вакхол атлаган органнинг (шахснинг) қарори асосида;

- сервитутларда – шартнома ёки суд қарори асосида;

- сақлаш вазифаларида – тегишли органларнинг қарорлари асосида.

4. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказиш ққуйдаги тартибда амалга оширқилади:

- аризани қабул қилиш;

- аризани ва унга илова қилинган ҳужжатлар ҳамда материалларни текшириш;

- аризани аризалар қабул қилиш реестрида рўйхатдан ўтказиш;

- ер участкасига бўлган ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказиш;

- ҳуқуқ субъектига ер участкасига бўлган ҳуқуқлар рўйхатдан ўтказилганлиги тўғрисида гувоҳнома бериш.

5. Ер участкасига бўлган рўйхатдан ўтказқиладиган ҳуқуқнинг турига қараб, юридик ёки жисмоний шахснинг аризасига ққуйдагилар илова қилинади:

- ҳуқуқнинг вужудга келиши, бошқа шахсларга ўтиши, чекланиши ёки бекор қилинишини тасдиқловчи ҳужжатлар (1-илова);

- ер участкасини баҳхол аш материаллари (тупроқ бонитировкаси, қиймат баҳоси ва бошқ.);

- ер участкасининг белгиланган тартибда тасдиқланган кадастр плани.

6. Аризаларни ва уларга илова қилинадиган ҳужжатларни ҳхисобга хол иб бориш мақсадида рўйхатдан ўтказувчи орган томонидан аризалар реестри юритқилади, унда ҳужжатларнинг ҳхол ати ва уларнинг ўтиши тўғрисида белгилар қўйқилади (2-илова).

7. қабул қилинган ариза рўйхатдан ўтказқилади, рўйхатдан ўтказиш йиғимини ва хизматлар ҳақини тўлаш учун ҳужжат, ҳамда ариза ва ҳужжатлар қабул қилиб хол инганлиги тўғрисида тилхат берқилади.

8. Ер участкасига бўлган ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказиш рўйхатдан ўтказувчи орган томонидан ариза кўриб чиқиш учун қабул қилинган кундан бошлаб, ўн кун ичида амалга оширқилади.

9. Агар тақдим этилган ҳужжатларда камчиликлар бўлсаю, нуқсон шунчалик аҳамиятсизки, уни тезда бартараф қилиш мумкин деган таассурот ҳосил бўлса, ёҳуд қўшимча маълумотлар хол иш ёки тақдим этилган ҳужжатларни экспертиза қилиш зарур бўлган ҳхол ларда, рўйхатдан ўтказувчи қарор чиқаришни кўчириш тўғрисида қарор қабул қилинган кундан бошлаб, икки хафтага қхол дириш хулосасига келиши мумкин. Камчиликлар бартараф қилинмаган ҳхол да рўйхатдан ўтказишни рад этиш тўғрисида қарор қабул қилинади, бу ҳақда ариза берувчи ёзма равишда хабардор этқилади, пул йиғими қайтарилмайди.

10. Ер участкасига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказишни рад этиш сабаблари:

- тақдим этилган ҳужжатлар ҳуқуқларнинг ариза берувчи айтаётган ўзгаришини белгиламайди;
- давлат рўйхатидан ўтказиш органида мазкур ер участкасининг мансублиги ҳақида низо борлиги тўғрисида гувоҳлик берувчи ҳужжатларнинг мавжудлиги;
- давлат рўйхатидан ўтказиш органида мазкур ер участкаси қонунда белгиланган тартибда хол иб қўйилганлиги тўғрисидаги маълумотларнинг мавжудлиги;
- рўйхатдан ўтказишни камчиликларни бартараф этиш учун қхол дириш қароридан сўнг камчиликлар бартараф қилинмаганлиги.

11. Ҳужжатлар рўйхатдан ўтказиш учун топширилган куни ва вақтида рўйхатдан ўтказиш амалга оширилган ҳхисобланади, бу ҳақда реестрга ёзиб қўйқилади. Ҳуқуқнинг устиворлиги аризани реестрда рўйхатдан ўтказиш саналари бўйича бегиланади.

12. Рўйхатдан ўтказувчи орган амалга оширилган рўйхатдан ўтказишни рўйхатдан ўтказилган ҳуқуқ тўғрисида ҳужжат (гувоҳнома) берган ёки рўйхатдан ўтказиш учун тақдим этилган ҳужжат устига ёзиб қўйган ҳхол да тасдиқлайди.

Шикоят қилиш ҳуқуқи ва бошқа процедура қоидалари

1. Рўйхатдан ўтказишни рад этиш ёки уни нотўғри амалга ошириш бўйича ариза берувчи Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларига мувофиқ шикоят билан чиқиши мумкин.

2. Шикоят аризаси суд органига ер участкасининг манзили бўйича, расмий рад этиш ёки ўзгартиш ҳақидаги қарор ариза берувчига ёки ҳуқуқига даҳл қилинган бошқа шахсга маълум бўлгандан сўнг уч ой ичида тақдим этилиши лозим.

Шикоят қилиш муддати тугагандан сўнг рўйхатдан ўтказувчи томонидан чиқарилган қарор юридик кучга киради.

3. Нотариал тасдиқланган ҳужжатларга тааллуқли низхол ар суд тартибида ҳал этқилади.

Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказишни юргизиш

1. Рўйхатдан ўтказувчи.

1.1. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш махсус вакхол атланган шахс – рўйхатдан ўтказувчи томонидан амалга оширқилади.

..2. Рўйхатдан ўтказувчи ўзи йўқ бўлганда унинг барча вазифаларини бажара хол адиган ёрдамчига эга бўлиши лозим. Ёрдамчининг малакаси рўйхатдан ўтказувчиникидек бўлиши лозим.

1.3. Рўйхатдан ўтказувчи (рўйхатдан ўтказувчининг ёрдамчиси) лавозимига, одатда хол ий маълумотга, зарур юридик тайёргарликка эга бўлган, тажриба орттиришдан ўтган ёки давлат ер кадастри соҳасида камида 2 йил ишлаган Ўзбекистон Республикасининг фуқархол ари тайинланади.

1.4. Рўйхатдан ўтказувчи – давлат хизматчисидир, бу лавозимга мутахассисни тайинлаш ҳудудий ер ресурслари бошқармаси ёки кўчмас мулк кадастри бош бошқармасининг бошлиғи томонидан мувофиқ равишда Ер ресурслари давлат қўмитаси ёки Ўзгеодезкадастр билан келишув бўйича амалга оширқилади.

2. Рўйхатдан ўтказувчининг ҳуқуқлари, мажбуриятлари ва масъулияти.

2.1. Рўйхатдан ўтказувчи ққуйдаги ҳуқуқларга эга:

- унга белгиланган тартибда мурожаат қилган юридик ва жисмоний шахсларнинг манфаатлари йўлида Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларида назарда тутилган хатти-ҳаракатларни амалга ошириш;

- юридик ва жисмоний шахсларнинг ҳуқуқларини тасдиқловчи ҳужжатларни расмийлаштириш, ҳужжатларнинг нусхаларини тайёрлаш, улардан, шунингдек ер-кадастр дафтаридан кўчирмалар қилиш, манфаатдор шахсларга ер участкаларига ва ва ундаги кўчмас мулкка бўлган ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказиш борасида зарур тушунтиришлар бериш;

- юридик ва жисмоний шахслардан ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказиш учун зарур бўлган ҳужжатлар ва маълумотларни талаб қилиш;

- зарур ҳхол ларда, юридик ва жисмоний шахслар томонидан ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказиш учун тақдим этилган ҳуқуқ белгиловчи ҳужжат ва маълумотларни текширувдан ўтказиш;

- ҳужжатлар белгиланган талабларга мувофиқ келмаган ёки уларда камчиликлар топилган ҳхол ларда, уларни қайтариб бериш.

2.2. Рўйхатдан ўтказувчининг мажбуриятлари:

- юридик ва жисмоний шахсларга, уларнинг ер участкаларига бўлган ҳуқуқларини рўйхатдан ўтказишда ёрдам кўрсатиш;

- юридик ва жисмоний шахсларни, улар рўйхатдан ўтказишни истамаган ёки ундан бош тортган тақдирда келиб чиқиши мумкин бўлган оқибатлар ҳақида огоҳлантириш;

- агар юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкаларига бўлган ҳуқуқлари ноқонуний деб топилса, уларга рўйхатдан ўтказишни рад этиш;

- бажарилган рўйхатдан ўтказиш ишлари тўғрисидаги маълумотлар ва бошқа ахборотни давлат ҳокимияти ва бошқарув органларига тақдим этиш;

- ер-рўйхатдан ўтказиш ахборотини юридик ва жисмоний шахсларнинг сўровларига биноан тақдим этиш.

2.3. Рўйхатдан ўтказувчининг ққуйдагиларга ҳаққи йўқдир:

- унинг юрисдикцияси доирасидаги вазифалари бўлмаган ишлар билан шуғулланиш ёки битимлар қилиш;

- ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказишда воситачилик хизматларини кўрсатиш;

- ўз номига ёки энг яқин қариндошлари номидан рўйхатдан ўтказиш хатти-ҳаракатларини амалга ошириш.

2.4. Рўйхатдан ўтказувчи ер участкасига бўлган ҳуқуқлар рўйхатдан ўтказилганлиги тўғрисида Гувоҳнома, ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистри, кадастр харитаси, берқиладиган нусха ва кўчирмаларда жой хол ган маълумотларнинг тўғрилиги ва аниқлиги учун жавобгардир.

2.5. Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларига зид келувчи хатти-ҳаракатлар қилган ҳхол ларда, рўйхатдан ўтказувчи қонунда белгиланган тартибда жавоб беради.

2.6. Рўйхатдан ўтказувчи касал бўлган ёки бошқа сабабларга кўра йўқ бўлган ҳхол ларда, рўйхатдан ўтказиш ишларини рўйхатдан ўтказувчининг ёрдамчиси бажаради.

3. Рўйхатдан ўтказиш ишини юритиш.

3.1. Рўйхатдан ўтказувчи ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказишни ташкил ққилади ва таъминлайди.

Рўйхатдан ўтказувчи (ёрдамчи) томонидан ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистрида, уни юритиш қоидаларига мувофиқ равишда ёзувлар битқилади. Юридик ва жисмоний шахслар томонидан тақдим этилган ҳужжатлар текширувдан ўтказқилади. Ҳужжатларни қабул қилиш ёки рўйхатдан ўтказишни рад этиш ҳақида қарор қабул қилинади. Ҳужжатлар реестрда рўйхатдан ўтказқилади ва махсус йиғмажилд тузқилади. Ер участкаларига навбатдаги кадастр рақамлари берқилади. Туман (шаҳар) навбатчи кадастр харитасида ер участкаларининг чегаралари ва уларнинг кадастр рақамлари чизиб кўрсатқилади. Ер кадастри дафтарига ер участкасидан фойдаланишда содир бўлган ўзгаришлар тўғрисидаги зарур қўшимчалар ва ўзгартишлар киритқилади. Ер участкасига бўлган ҳуқуқлар давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисида Гувоҳнома расмийлаштирқилади ва берқилади. Ҳуқуқлар регистридаги техник нуқсонлар бартараф қилинади. Юридик ва жисмоний шахсларнинг талабномалари бўйича ҳуқуқлар регистридан кўчирмалар ва бошқа ахборот тайёрланади.

3.2. Рўйхатдан ўтказувчилар томонидан хизмат вазифаларининг ижро этилишини назорат қилиш қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ер ресурслари бошқармалари ва кўчмас мулк кадастри хизматлари, шунингдек қонун ҳужжатларига мувофиқ равишда бошқа органлар томонидан амалга оширқилади. Текширувлар йилига камида бир маротаба ўтказқилади.

Рўйхатдан ўтказувчи назорат қилувчи шахсларга зарур ҳужжат ва маълумотларни тақдим этиши шарт.

4. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистрини сақлаш тартиби.

4.1. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистри туман, шаҳар ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар эгаларини ҳхисобга хол иш ҳужжати ҳхисобланади ва рўйхатдан ўтказувчи орган томонидан унинг доимий сақланиши таъминланмоғи лозим.

4.2. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистри ёнмайдиган ёки махсус жиҳозланган шкафда сақланади. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистри қаттиқ муқовада, ипланган, рақамлаб чиқилган, туман (шаҳар) ҳокимининг имзоси ҳамда муҳр билан тасдиқланган бўлиши лозим.

4.3. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистри рўйхатдан ўтказувчи орган архивида доимий сақланади.

4.4. Архивни юритиш процедураси ва унга қўйқиладиган талаблар қонун ҳужжатларида белгиланади.

3.3 Рўйхатдан ўтказиш йиғимлари

1. Юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкаларига бўлган ҳуқуқларини рўйхатдан ўтказиш учун рўйхатдан ўтказиш йиғимлари ундирқилади, ҳуқуқлар регистридан кўчирмалар бериш, ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни тасдиқловчи ҳужжатларнинг нусхаларини, дубликатларини тайёрлаш учун эса, хизмат йиғимлари ундирқилади.

2. Манфаатлари йўлида рўйхатдан ўтказиш ишлари бажарқиладиган ва тегишли ҳужжатлар беркиладиган юридик ва жисмоний шахслар рўйхатдан ўтказиш йиғимларини тўловчилар ҳхисобланади.

3. Рўйхатдан ўтказиш йиғимлари ва хизмат тўловлари ққуйдагилар учун ундирқилади:

- ер участкасига бўлган ҳуқуқларини рўйхатдан ўтказиш учун;

- ер участкасига бўлган ҳуқуқлар давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисида Гувоҳнома бериш учун;

- ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистрига қўшимча ва ўзгартишлар киритиш учун;

- Гувоҳнома дубликати, ҳужжатлардан турли нусхалар, маълумотномалар, ҳуқуқлар регистридан, ер-кадастр дафтаридан кўчирмалар бериш учун.

4. Рўйхатдан ўтказиш йиғимлари рўйхатдан ўтказиш ишларини бажариш тўғрисидага аризани топширишда, тегишли ҳхол ларда эса – ҳужжатларни беришда тўланади.

Рўйхатдан ўтказиш йиғимлари накд пул билан тўланади ёки тўловчининг ҳхисоб рақамидан кредит муассасаларига ўтказқилади. Кредит муассасалари томонидан жисмоний шахслардан рўйхатдан ўтказиш йиғимларини қабул қилиш барча ҳхол ларда ер участкаларига бўлган ҳуқуқларини рўйхатдан ўтказишда кўчмас мулк кадастри хизматига кўрсатиш учун квитанция берган ҳхол да амалга оширқилади.

Кредит муассасаларининг квитанциялари, тўлов топшириқномалари (рўйхатдан ўтказиш йиғимлари накд пулсиз ўтказилганда) рўйхатдан ўтказиш ёки бошқа ишлар учун такдим этқиладиган ариза ва ҳужжатларга бирикитқилади ва рўйхатдан ўтказувчи органнинг архивида сақланади.

5. Ер участкаларига бўлган эгалик қилиш, фойдаланиш, ижара ҳуқуқлари ва мулкий ҳуқуқни давлат рўйхатидан ўтказиш учун юридик шахслардан иш ҳақи минимал миқдорининг иккидан бир, жисмоний шахслардан эса – ўндан бир ққисми миқдорида тўлов ундирқилади.

Ер участкаларига бўлган эгалик қилиш, фойдаланиш, ижара ҳуқуқлари ва мулкий ҳуқуқнинг бекор бўлишини, шунингдек бу ҳуқуқларга оид сақлаш

вазифалари, сервитутлар ва бошқа чекловларни давлат рўйхатидан ўтказиш учун тўлов ундирилмайди.

Ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистри ва уни юритиш тартиби

1. Туман, шаҳар ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистри давлат ер кадастрининг асосий ҳужжати ҳхисобланади ва ер участкасининг манзилини, мақсад вазифасини, унга бўлган ҳуқуқни, унинг майдонини бир маънода белгилаш учун барча зарур маълумотларни ўз ичига хол ади, ҳуқуқ субъекти тўғрисидаги ахборот манбаи ҳхисобланади.

2. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистрини юритиш тартиби Ўзбекистон Республикасининг барча рўйхатдан ўтказиш органлари учун ягонадир ва у ахборий маълумотлар базасини ҳам анъанавий, ҳам автоматлаштирилган вариантларда яратиш талабларига жавоб бера хол иши лозим.

3. Ҳуқуқлар Давлат регистрини юритиш кадастр плани ва кадастр ҳужжатлари билан бир мажмуада, асосий ва жорий кадастр съёмкалари материаллари асосида амалга оширқилади.

.4. Ер участкасига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш ер участкаси тўғрисидаги зарур маълумотлар рўйхатдан ўтказқиладиган махсус дафтарни ўзида ифодалайди. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистри ҳар бир туман, аҳхол и пункти учун (шаҳар туманлари мавжуд бўлган ҳхол да – ҳар бир туман учун) алоҳида очқилади. Регистр тўлган ҳхол да иккинчи том очқилади ва ҳ.к.

5. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистрининг шакли ўн еттита графани ўз ичига хол ади (3-илова). Ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистрини тўлдириш кадастр йиғмажилдининг материаллари бўйича ққуйдаги тартибда амалга оширқилади:

1-графада – рўйхатдан ўтказиш ёзувининг рақами;

2-графада – ер участкасининг давлат рўйхатидан ўтказишда берқиладиган кадастр рақами;

3-графада – ер участкасига бўлган ҳуқуқ субъекти бўлмиш юридик шахснинг номи ёки жисмоний шахснинг фамилияси, кисми, отасининг кисми;

4-графада - ер участкасининг почта (юридик) манзили;

5-графада - ер участкасига бўлган ҳуқуқ тури:

юридик шахслар учун – доимий эгалик қилиш, доимий фойдаланиш, муддатли (вақтинча) фойдаланиш, ижара, мулкий;

жисмоний шахслар учун - мерос қилиб қхол дирқиладиган умрбод эгалик қилиш, доимий фойдаланиш, муддатли (вақтинча) фойдаланиш, ижара, мулкий;

6-графада – асосида ҳуқуқни давлат рўйхатидан ўтказиш амалга оширилган ҳуқуқ белгиловчи ҳужжатнинг номи, ким томонидан ва қачон берилган;

7-графада – ер участкасининг мақсад вазифаси;

8-графада – ер участкасига бўлган ҳуқуқларга оид белгиланган чекловлар (ипотека, хатга хол иш, тақиқ ва бошқалар);

9-графада – белгиланган сервитутлар;

10-графада – ер участкаси оғирлик марказининг координаталари;

11-графада – ер участкасининг умумий майдони, га ёки $м^2$ да;

12- ва 13-графаларда – ер участкасининг кадастр баҳоси (ҳуқуқни рўйхатдан ўтказиш вақтидаги ққол ати бўйича), мувофиқ равишда тупроқнинг бонитет балли ва қиймат баҳоси, сўмда;

14-графада – ер участкасида жойлашган бино ва иншоотлар тўғрисидаги маълумотлар;

15-графада – схол иқ зонаси, схол иқ ставкаларининг коэффициентлари, схол иқ зоналари, схол иқ ставкалари ва ставкалар коэффициентларини белгилаш санаси;

16-графада – ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар бўйича мавжуд бўлган низхол и муаммхол ар, санаси;

17-графада – қандай ҳужжатлаштирилган батафсил маълумотлар мавжуд ва улар қаерда жойлашган (кадастр ҳужжатларининг рақами).

6. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистрида асосий рўйхатдан ўтказиш (асосий ёзув) ва ер участкасининг ҳуқуқий, техник ёки иқтисодий ҳхол атидаги содир бўлган ўзгаришларни жорий рўйхатдан ўтказиш (жорий ёзув) тўғрисида ёзувлар ёзқилади.

7. Давлат регистрининг бир саҳифасида фақат битта асосий ёзув жойлаштирқилади. Саҳифадаги бўш жой жорий ёзувлар учун қхол дирқилади.

8. Давлат регистри саҳифасини тўлдиришда Давлат регистрининг бошқа томидаги янги ёзув ҳақида шарҳ берқилади, унда эса ўз навбатида, эски ёзув ҳақида шарҳ берқилади.

9. Давлат регистридаги ёзув ққуйдагиларни ўз ичига хол ади:

а) ёзув матнини;

б) рўйхатдан ўтказиш санасини;

в) рўйхтдан ўтказишни хол иб борувчи шахснинг имзосини.

10. Давлат регистридаги ёзувлар, уларнинг рўйхатдан ўтказилиши тартибида рақамлар хол адилар. Тузатишлар ва йўқ қилишлар тўғрисидаги ёзувлар, улар қайси ёзувга тегишли бўлсалар, Давлат регистрида ўша ёзув рақамини хол адилар.

11. Ер участкасининг ҳуқуқий мансублиги ва бошқа тавсифлари тўғрисидаги ёзувлар Давлат регистрида равшан, аниқ, кенг қўлланқиладиган аббревиатуралардан ташқари, қисқартмаларсиз ёзилиши лозим.

12. Ҳуқуқ (ҳуқуқдаги улуш) бошқа ҳуқуқ эгасига ўтганда, ҳуқуқ, сақлаш вазифасининг тури, ҳуқуқнинг амал қилиш муддати ўзгарганда рўйхатдан ўтказувчи Давлат регистрининг "Жорий рўйхатдан ўтказиш" қкисмида тегишли ёзув ёзиб қўяди, ундан сўнг барча ўз кучини йўқотган ёзувлар сиёҳ ёки шарикли ручка ёрдамида қизил рагли битта ингичка чизиқ тортиб ўчирқилади.

Рўйхатдан ўтказишда йўл қўйилган, у туфайли ҳуқуқ эгаси ёки учинчи шахсларга зиён етказиш (қонуний ҳуқуқларини бузиш) эҳтимхол и юзага келиши мумкин бўлган хато ҳам худди шу йўсинда тузатқилади.

Ҳар бир ёзув ва тузатиш рўйхатдан ўтказишни хол иб борувчи шахснинг имзоси билан тасдиқланади.

9. ўзини чизиб ўчириш билан, бутун ёзувни ўчирмаган ҳхол да тузатқилади. Агар бутун ёзув хато бўлса, у бутун ёзувни чизиб ўчириш билан бекор қилинади. Бундай тузатишлар эслатмада изоҳланиши ва рўйхатдан ўтказишни хол иб борувчи шахснинг имзоси билан тасдиқланиши лозим.

14. Рўйхатдан ўтказиш вақтида номаълум бўлган, ер участкасига бўлган рўйхатдан ўтказилган ҳуқуқнинг таърифига сезиларли таъсир кўрсатувчи ҳхол атлар аниқланганда, ҳуқуқнинг рўйхатдан ўтказилганлигини бекор қилиш суд тартибида амалга оширқилади.

15. Агар Давлат регистридаги ёзувларнинг қандайдир қкисми ноаниқ ёзилган бўлса, у ҳхол да улар қайта ёзқилади.

16. Йўқ қилинмаган ёзувлар аввалги рақами сақланган ҳхол да қайта ёзқилади.

17. Йўқ қилинган (ўчирилган) ёзувлар фақат кучга эга ёзувларни тушуниш учун талаб қилингандагина қайта ёзқилади.

18. Агар регистрдаги ёзувларни тушуниш қийин бўлса, у ҳхол да қайта ёзишда уларни бошқа йўсинда шу даражада ифодалаш зарурки, уларнинг мазмуни ўзгармасин.

19. Давлат регистридаги рўйхатдан ўтказиш ёзувларининг қайта ёзиб бўлинган ққисмини ёпишда, бу қисмнинг барча саҳифалари диагональ бўйича қизил чизиқ тортиб ўчирқилади. Саҳифанинг тепасида (сарлавҳа кўринишида) ёпиш тўғрисида шарҳ берқилади. Ёпиш тўғрисидаги шарҳ ёпиш учун асос ва ёпиш санасидан иборат бўлади ҳамда рўйхатдан ўтказиш учун жавобгар шахс томонидан имзхол анади.

Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказиш учун тақдим этқиладиган ҳужжатларни расмийлаштиришга бўлган талаблар

1. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказиш учун зарур бўлган ҳужжатлар икки нусхада тақдим этқилади, улардан бири асл нусха, иккинчиси – копияси.

.2. Тозалашлар, қўшимча ёзиб қўйишлар, чизиб ўчирилган сўзлар ва бошқа хил изоҳ берилмаган тузатишларга эга бўлган ҳужжатлар, шунингдек қалам ёрдамида тузилган ҳужжатлар қабул қилинмайди.

3. Ҳужжатнинг матни тушунарли ва теран, ҳужжатнинг мазмунига тегишли бўлган рақамлар ва муддатлар ҳеч бўлмаса бир маротаба сўзлар билан ифодаланган бўлиши керак.

Юридик шахсларнинг номлари уларнинг юқори органлари кўрсатилган ҳхол да қисқартмаларсиз келтирилган бўлиши лозим. Жисмоний шахсларнинг фамилиялари, исмлари оталарининг исмлари, уларнинг турар жойлари манзили, туғилиш санаси ва жойи тўлиқ ёзқилади.

4. Рўйхатдан ўтказиш учун тақдим этқиладиган ҳужжатлардаги қилиб бўлинган ёзувларнинг белгиланган мақсадига зид келмайдиган ва қайсидир учинчи томон учун ўз ортидан зиён келтириб чиқармайдиган оддий техник нуқсонлар рўйхатдан ўтказишни рад этиш учун асос бўлиб хизмат қила хол майди.

ЕР УСАСТКАЛАРИНИ РЎЙХАТГА ОЛИШДА ЗАРУР БЎЛАДИГАН ҲУҚУҚНИ ТАСДИЛОВЧИ ВА ҲУҚУҚНИ БЕЛГИЛОВЧИ АСОСИЙ ҲУЖЖАТЛАР ВА МАТЕРИАЛЛАР РЎЙХАТИ

1. Ерга доимий егалик ууига доир давлат далолатномаси.

2. Ердан доимий фойдаланиш ууига доир давлат далолатномаси.

3. Меросга олдирилган ерга умрбод егалик илиш ууига доир давлат далолатномаси.

4. Ер участкасидан муддатли (ватинчалик) фойдаланиш то`г`рисидаги шартнома.

5. Ер участкасини ижарага олиш шартномаси.

6. Мерос ууи то`г`рисидаги далолатнома.

7. Маҳаллий ҳокимият органларининг о`з ваколатлари доирасидаги қарори.

8. Суд арори.

9. Ер участкаси кимошди савдосида ёки танлов бо`йича сотиб олинганлиги то`г`рисидаги гувонома.

10. Савдо ва хизматлар ко`рсатиш соҳаси объектларини улар жойлашган ер участкалари билан бирга хусусийлаштиришда ер участкасига мулкчилик ууи учун давлат ордери.

11. О`збекистон Республикасида аккредитатсия илинган дипломатик ваколатхоналар ва халаро ташкилотлар томонидан ваколатхоналар учун фойдаланқиладиган биноларга улар жойлашган зона участкалари билан бирга, шунингдек, ко`рсатиб о`тилган ваколатхоналарнинг биноларини уриш

учун ер участкаларига егалик илиш то`г`рисидаги олди-сотди шартномаси (гувономаси1. Ерга доимий егалик ууига доир давлат далолатномаси.

Масъулият ва давлат кафолати.

1. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистрида, Ер кадастри дафтарида ёки кадастр йиғмажилдида сақланадиган ахборотни атайин ёҳуд ноатайин бузиб кўрсатишда ёки йўқотишда айбдор бўлган шахслар бу бузиб кўрсатишлар, йўқотишлар ёки бузилган ахборотни тақдим этиш оқибатида қайсидир томонга етказилган ҳар қандай зиён учун қонун ҳужжатларига мувофиқ жавобгар бўладилар.

2. Давлат юридик ва жисмоний шахсларга ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар Давлат регистрида сақланадиган ахборотга ишониб, ўзгаларнинг айби бўйича кўрган талофот ва зиёнларининг ўрнини тўлдиришни кафхол атлайди.

Талофот ва зиённинг ўрнини тўлдириш ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказишда ундирқиладиган йиғимлар ҳхисобидан амалга оширқилади.

3.4. БИНОЛАР ВА ИНШООТЛАРНИ ДАВЛАТ РЎЙХАТИДАН ЎТКАЗИШ

Бинолар ва иншоотларни давлат рўйхатидан ўтказишда аваломбор мулк егаси «Ермулккадастр»хизмати ДУК мутахасисларига ўз аризаси билан муррожат қилади ва ўзи билан ўз кўчмас мулки тўғрисида хужжатларни топширади.

Шофиркон туман ер тузиш, руйхатдан утказиш ва кучмас мулк кадастр хизмати бошлиги ____________________

______________________ КФЙ (МФЙ) худудидаги ________________________ кишлоги (куча) манзилида яшовчи ___________________________________

паспорт серияси _________________ томонидан

А Р И З А

Шофиркон туман ____________________________ КФЙ (МФЙ) худудидаги_____________________ кишлок (куча) _________ уй манзилида жойлашган бино-иншоот хужжатларини руйхатдан утказиб беришингизни сурайман. Бино- иншоот таъкикга куйилмаган ва бировга сотилмаган.

Куйидаги хужжатларини илова киламан :

1. ____
2. ____
3. ____
4. ____
5. ____

имзо_________________

«______»______ 2012йил

Тел __________________

Хакикатдан хам ГИС маълумотлар омборига киритилди. Умумий майдони хужжат буйича ________________кв м , аслида __________________кв м дан иборат. Бино-иншоот Бухоро вилояти Шофиркон туман _________________________КФЙ (МФЙ) худудидаги ___________________________ кишлоги (куча) манзилида жойлашган .

Ариза тартиб раками: ___________________________

Аризани кабул килдим: ___________________________

Ариза кабул килинди: ____________________________

Аризани бажариш муддати:

---

1. Бинолар ва иншоотларни давлат рўйхатидан ўтказиш маълумотлари бинолар ва иншоотлар давлат кадастрининг асосини ташкил этади.

Бинолар ва иншоотларни давлат рўйхатидан ўтказиш белгиланган тартибда ажратилган ер участкасида бино ёки иншоот қуриб битказилгандан сўнг ёхуд қонун хужжатларида назарда тутилган тартибда ва шартларда битишувлар содир этилгандан сўнг амалга оширқилади.

Бинолар ва иншоотларни давлат рўйхатидан ўтказиш туман, шахар кадастр дафтарида, турар-жой бинолари ва иншоотлари туман реестр дафтарида амалга оширқилади.

ЎзР ВМ 19.10.2004 й. 483-сон Қарорига мувофиқ 16 банднинг тўртинчи хат боши чиқариб ташланган

Бинолар ва иншоотлар техник инвентаризациядан ўтказиш бюролари томонидан давлат рўйхатидан ўтказилган тақдирда улар тегишли кўчмас мулк кадастри хизматига бинолар ва иншоотлар давлат реестрини юритиш учун зарур бўлган ҳажмдаги давлат рўйхатидан ўтказиш маълумотларини берадилар.

Давлат рўйхатидан ўтказишда кадастр ёки реестр дафтарига бинолар ва иншоотларга эгалик Ҳуқуқини ёхуд бошқа ашёвий ҳуқуқлар (уларнинг пайдо бўлиши, бошқа шахсга ўтиши, чекланиши ва тўхтатилиши) ҳақидаги, шунингдек объектни тавсифловчи бошқа маълумотлар тўғрисидаги маълумотлар ёзиб қўйиқилади.

Махфийлик режимига эга бўлган бинолар ва иншоотлар махсус кадастр дафтарида рўйхатга олинади. Уни юритиш хусусиятлари ва бу объектларни рўйхатдан ўтказиш бўйича маълумотлардан фойдаланиш шартлари қонун хужжатларида белгиланади.

2. Давлат рўйхатидан ўтказишда иловага мувофиқ кадастр дафтарига бинолар ва иншоотларнинг хуссусий, хўжалик ва архитектура-қурилиш мақоми тўғрисидаги маълумотлар киритқилади.

Бинолар ва иншоотлар жойлашган жой, уларнинг эгалик ҳуқуқи ёхуд бошқа ашёвий ҳуқуқлар билан юридик ва жисмоний шахсларга тегишлилиги, бу ҳуқуқларнинг пайдо бўлиш асослари ва муддатлари, уларнинг тўхтатилиш муддатлари, эгалик Ҳуқуқини ва бошқа ашёвий ҳуқуқларни чеклаш шартлари, бу объектларга учинчи шахсларнинг ҳуқуқлари тўғрисидаги маълумотлар бинолар ва иншоотларнинг хуссусий ҳолати ҳақидаги маълумотлар ҳисобланади.

Бинолар ва иншоотларнинг қиймати, улардан фойдаланиш хусусиятлари, бу объектларнинг маиший, ишлаб чиқариш мақсадларидалиги, улардан белгиланган мақсадларда фойдаланилиши, улар жойлашган солиқ зонаси тўғрисидаги ва бошқа маълумотлар бинолар ва иншоотлар хўжалик мақомининг асосини ташкил этади.

Бинолар ва иншоотларнинг ер тузиш схемаларига, шахарлар бош режаларига, аҳоли яшаш пунктларини жойлаштириш лойиҳаларига, шунингдек архитектура ва шахарсозлик талабларига мувофиқлиги, бинолар параметрлари (қаватлари, умумий, яшаш, ишлаб чиқариш майдонлари), эгаллаб турган ер участкаси, қурилган вақти, муҳандислик-техник коммуникациялар мавжудлиги, сейсмик чидамлилиги тўғрисидаги ва бошқа техник маълумотлар бинолар ва иншоотларнинг архитектура-қурилиш мақоми ҳақидаги маълумотлар ҳисобланади.

3. Кадастр маълумотлари асл хужжатлар ёки давлат органлари қарорларининг, шартномаларнинг (олди-сотди, ҳадя қилиш, алмаштириш, ижарага олиш, рента ва бошқалар), бино ва иншоотлар лойиҳа-смета хужжатларининг, илгари рўйхатдан ўтказилганлиги тўғрисидаги

маълумотларнинг тегишли равишда расмийлаштирилган нусхалари асосида тузқилади.

4. Давлат рўйхатидан ўтказувчи органлар рўйхатдан ўтказқиладиган хужжатлар ва маълумотларнинг асллигини ва ишончлилигини текшириш, зарур ҳолларда эса қўшимча хужжатлар ва маълумотларни, бинолар ва иншоотлар тўғрисидаги асл хужжатларни тақдим этишни талаб қилиш, шунингдек бинолар ва иншоотларни жойида текшириш ва баҳолаш ҳуқуқига эгадирлар.

5. Хар бир бино ва иншоот кадастр, реестр дафтарига муайян кадастр рақами остида ёзиб қўйқилади.

Объектнинг кадастр рақами унинг кўчмас мулк объектлари ва ҳудудларни кодлаштиришнинг умумреспублика тизимидаги кодидан келиб чиқиб белгиланади. Объект коди маълумотларнинг компьютер базасини унификациялаш ҳамда яратиш учун мўлжалланган.

Бино ва иншоотга шахсий мулк ҳуқуқи ёки бошқа ашёвий ҳуқуқлар ўзгарганда ёхуд тугатилганда ва пайдо бўлганда объектнинг рўйхатдан ўтказиш коди (рақами) ўзгармайди, объектнинг мулкдорлар ёки фойдаланувчилар ўртасида бўлиниши, шунингдек у жойлашган ер участкаси чегаралари ўзгариши ҳоллари бундан мустасно.

6. Кадастр, реестр дафтаридаги ёзувларни тузатиш ёки тўлдиришга йўл қўйилмайди. Агар кадастр, реестр дафтарига киритилган маълумотларни, мазкур Низом 20-бандининг учинчи хатбошида назарда тутилган ҳоллардан ташқари, ўзгартириш ёки тўлдириш зарурати туғилса олдинги ёзувлар бекор қилинади ва объект тўғрисидаги маълумотлар ўша код (кадастр рақами) остида тўлдириб қўйқилади.

7. Бино ёки иншоотни давлат рўйхатидан ўтказишни амалга оширган орган мулкдор ёки у ваколат берган шахсга бино, иншоотнинг давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳномани беради ёхуд рўйхатдан ўтказиш учун тақдим этилган ҳужжатга ёзиб қўяди.

Мулкдор ёки ушбу объектга ашёвий ҳуқуққа эга бўлган шахс, шунингдек объектнинг хуссусий ҳолати ўзгарган тақдирда кадастр ёки реестр китобида бино ёки иншоотни қайта рўйхатдан ўтказиш ҳолларида бино ёки иншоотни давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги янги гувоҳнома берқилади, бунда эски гувоҳнома мажбурий тартибда олиб қўйқилади ва бекор қилинади.

Бино ёки иншоотнинг давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома йўқотилган ёки бузилган тақдирда давлат рўйхатидан ўтказишни амалга оширган орган томонидан мулкдорга ёки у вақолат берган бошқа шахсга бино ёки иншоотнинг давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳноманинг дубликати берқилади. Дубликатни беришда давлат рўйхатидан ўтказганлик учун ундирқиладиган сумманинг иккидан бири миқдорида тўлов ундирқилади.

3.5.Массивни кадастр бўйича бўлиш.

Вазирлар Махкамасининг 2001 йил 31 декабрдаги 492-сон карорига

ИЛОВА

Узбекистон Республикаси худудларини кадастр бўйича бўлиш хдмда ер участкалари, бинолар ва иншоотларнинг кадастр ракдмларини шакллантириш тартиби туррисида НИЗОМ

Ушбу Низом Узбекистон Республикаси худудларини кадастр бўйича бўлиш хамда ер участкалари, бинолар ва иншоотларга эга-лик килиш хукукини давлат руйхатидан утказишда уларга кадастр ракамларини шакллантириш ва бериш тартибини белгилайди.

1. **Узбекистон Республикаси худудларини кадастр бўйича бўлиш**

таркиби ва принциплари

1. Ўзбекистон Республикаси худудларини кадастр бўйича бўлиш кўчмас мулкни хисобга олишнинг ягона тизимини яра-тиш хамда ер участкалари, бинолар ва иншоотларга кадастр ракдм-лари бериш максадида амалга оширилади.

Кадастр бўйича бўлиш ва кадастр раками бериш тизими кўчмас мулкни хисобга олишнинг ягона тизимида дар кднДай ер участкалари, бинолар ва иншоотларни бир хилда идентификация-лашни таъминлаши керак.

2. Коракалпогистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шах-ри, туманлар, вилоятга буйсунувчи шахарлар, кадастр зоналари, кадастр массивлари, кадастр мавзелари, ер участкалари Узбекистон Республикаси худудларини кадастр бўйича бўлиш бирлик-лари хисобланади.

3. Минтақалар, туманлар ва вилоятга буйсунувчи шахарлар даражасида кадастр бўйича бўлиш чегаралари маъмурий були-ниш чегараларига туБри келади. Тегишли равишда маъмурий туман (вилоятга буйсунувчи шахар) худуди кадастр зоналарига бўлинади.

Маъмурий туман худудини бўлишда қишлоқлар, овуллар ва туманга буйсунувчи шахарлар (шахарчалар); вилоятга буйсунувчи шахарлар худудини бўлишда шахар туманлари (мавжуд булса) ёки турли (табиий, иморатнинг курилиши хусусияти, фойдала-ниш максади каби) белгилари бўйича ажралиб турадиган шахарлар кисмлари, масалан: саноат зонаси, турар жой массивлари,

боғ ва дам олиш зоналари кабилар кадастр зоналари сифатида кабул килинади.

Кадастр зоналари чегаралари кадастр массивларининг ташки чегаралари тегишли геодезия координатларига эга булган чегара бурилишининг биркитилган нукталари буйлаб ёки табиий чега-ралар (дарёлар, темир йуллар, магистрал каналлар, коллектор-лар, бошка мунтазам объектлар)

буйлаб утиши керак. Кадастр зоналари маъмурий туман ёки шахар худудини узилишларсиз ва кесиб утишувларсиз щшлаши керак.

4. Кадастр зонаси худуди кадастр массивларига бўлинади.

Қишлоқ, овул кадастр зонаси хисобланган холларда қишлоқ ахоли пунктлари, қишлоқ хужалиги максадидаги ва бошкд мак,-саддаги ер массивлари кадастр массивлари сифатида кабул кили-нади.

Туман буйсунишидаги шахар (шахарча), шахар тумани ёки шахарнинг бир кисми кадастр зонаси хисобланган холларда махал-ла кадастр массивлари сифатида кабул килинади, бунда кадастр массивлари чегараси кадастр мавзеларининг ташки чегаралари буйлаб утиши ва ахоли пунктларининг кучалари ёки ташки чегаралари билан мое келиши керак. Кадастр массивлари кадастр зонаси худудини узилишларсиз ва кесиб утишувларсиз коплаши керак.

5. Кадастр массиви худуди кадастр мавзеларига бўлинади.

К,ишлок ахоли пункти ёки махалла кадастр массиви хисобланган холларда шаклланган режалаштириш, иморатларнинг кизил чизиклари, мавжуд мунтазам объектлар (кучалар, йуллар, дарёлар, сув окимлари, кутарма куприклар ва бошкалар), бошка табиий чегаралар хисобга олинган холда хар хил белгилар (табиий, иморатнинг курилиши хусусияти, фойдаланиш максади ва хоказолар) бўйича ажралиб турадиган ер участкаларининг жами сифатида кабул килинади.

Қишлоқ хужалиги максадидаги ва бошка максаддаги ер массиви кадастр массиви хисобланган холларда бовдорчилик-узум-чилик ёки полизчилик ширкати, қишлоқ хужалиги корхонаси ёки бошка корхона ва йирик объектлар кадастр мавзеси сифатида кабул килинади.

Кадастр мавзелари кадастр массиви худудини узилишларсиз ва кесиб утишувларсиз коплаши керак.

6. Ер участкалари кадастр бўйича бўлишнинг ва ажратиш тартибида ажратилган ерни хисобга олишнинг бирламчи бирлиги хисобланади.

Муайян юридик ва жисмоний шахсларга бириктирилмаган умумий фойдаланиладиган кучалар, майдонлар, кукаламзорлаш-тирилган зоналар, ёдгорлик комплекслари, кдбристонлар, шахар ахлатхоналари, шахар курилиши учун ажратиладиган захи-ра ерлар ва бошка ерларга бўлинадиган кадастр бўйича хисобга олиш участкалари ерни кадастр бўйича бўлиш ва хисобга олиш бирлиги хисобланади.

7. Худудларни кадастр бўйича бўлиш КрракалПОРИСТОЙ Рес-публикаси, вилоятлар ва Тошкент шахар ер ресурслари ва дав-лат кадастри бошкармалари томонидан амалга оширилади.

8. Кадастр бўйича бўлиш материаллари Крравдлпористон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шахар хокимликлари томонидан тасдикдганади.

II. Ер участкаси, бино, иншоот кадастр ракдмининг таркиби ва уларни шакллантириш тартиби

9. Ер участкалари, бинолар ва иншоотларни Узбекистан Рес-публикасида идентификациялаш тизими ягона принцип бўйича курилади, унга ер участкасининг кадастр раками асос килиб олинган.

Кадастр раками ер участкаси, бино, иншоотга тегишли Узбекистан Республикаси худудида такрорланмайдиган ракамдир, у конун хужжатлари билан белгиланган тартибда уни шакллanти-ришда берилади ва у руйхатдан утказилган хукукнинг ягона объекта сифатида мавжуд булгунига кадар сакланиб колади.

10.Кадастр бўйича ракдмлаш тизими ер участкалари, бинолар ва иншоотларнинг кадастр ракамларини идентификациялаш ва хисобга олишнинг ягона тизимига интеграция килинади.

11.Куйидагилар ер участкаси, бино, иншоот кадастр ракдмининг мажбурий элементларини ташкил этади:

минтака (Крракалпогистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шахри)нинг раками;

минтака таркибидаги маъмурий туман ёки вилоят буйсуни-шидаги шахарнинг раками;

кадастр зонаси раками;

кадастр массиви раками;

кадастр мавзеси раками;

ер участкаси раками;

бино, иншоотнинг раками;

бино, иншоот бир кисмининг раками.

12.Кадастр раками куйидаги тузилмага эга:

АА : ВВ : СС : DD : ЕЕ : FFFF : GGGG : ННН, бунда:

АА — минтаканинг раками (коди)ни билдирувчи икки раз-рядли унли сон;

ВВ — минтака таркибидаги маъмурий-худудий тузилма (маъмурий туман, вилоят буйсунишидаги шахар)нинг раками (коди)-ни билдирувчи икки разрядли унли сон;

СС — кадастр зонаси раками (коди)ни билдирувчи икки разрядли унли сон;

DD — кадастр зонаси доирасида кадастр массиви раками (коди)ни билдирувчи икки разрядли унли сон;

ЕЕ — кадастр массиви доирасида кадастр мавзеси раками (коди)ни билдирувчи икки разрядли унли сон;

FFFF — кадастр мавзеси доирасида ер участкаси раками (ко-ди)ни билдирувчи турт разрядли унли сон;

GGGG — ер участкаси доирасида бино, иншоот раками (ко-ди)ни билдирувчи турт разрядли унли сон;

ННН — бино, иншоотлар бир кисми раками (коди)ни билдирувчи уч разрядли унли сон.

13.Кадастр зоналари, массивлари ва мавзеларини кадастр бўйича бўлиш ва шакллантириш вактида уларнинг чегаралари, одатда, шахарлар, шахар туманлари, қишлоқлар, овулларнинг маъмурий чегараларига туБри келади. Кейинчалик, маъмурий чегаралар узгарганда, кадастр бўйича булиниш схемасига тегишли узгартиришлар киритилади.

14.Ер участкасининг кадастр ракамини шакллантириш ер участкаси кўчмас мулк объекти сифатида шакллантирилган ва унинг чегаралари туман (шахар) навбатчи индексли кадастр ха-ритаси (режаси)га киритилганидан кейин бошланади.

15.Ер участкаларига, бинолар ва иншоотларга, биноларнинг, иншоотларнинг бир кисмига кадастр ракамлари бериш ушбу объектларга эгалик килиш хукуклари давлат руйхатидан руйхатдан утказиш идоралари томонидан утказилган холларда Узбекистан Республикаси Ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри давлат кумитасининг Крракалпогистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шахар Ер ресурслари ва давлат кадастри бошкармалари томонидан амалга оширилади.

16.Бино, иншоотнинг кадастр раками бинолар ва иншоотларнинг ер участкаси чегарасидаги навбатдаги тартиб раками сифатида шакллантирилади.

17. Бино, иншоотлар бир кисмининг кадастр раками асосий

бино, иншоот чегарасидаги навбатдаги тартиб разами сифатида шакллантирилади.

18. Янгидан суратга олиш (тузатишлар киритиш), руйхатга олиш, янги кадастр харита (режа)ларини тайёрлаш вактида ер участкаси, бино ва иншоотнинг (уларнинг бир кдсмидан ташк,а-ри) кадастр ракдмини ташкил этувчи мажбурий элементлари узгартирилмайди.

19. Ер участкасига, бино, иншоотга эгалик килиш хукукда-рининг бошка конуний хукук эгасига утиши ва (ёки) хукук, ту-рининг узгаришини давлат руйхатидан утказиш вактида мазкур ер участкаси, бино, иншоотнинг кадастр раками узгартирилмайди.

Ер участкалари билан, мавжуд чегараларнинг узгариши ва янги участка(лар)нинг шакллантирилиши билан боБлик равиш-да мазкур участкани бўлиш ёки унинг бошка(лари)си билан куши-либ кетишини келтириб чикарувчи операцияларни амалга оши-риш вактида уларга белгиланган тартибда янги кадастр ракамла-ри берилади.

Илгари берилган кадастр ракамлари йукотилган х,исоблана-ди ва улардан к,айта фойдаланилиши мумкин эмас.

Вазирлар Махкамасининг бу кароридан сунг Шофиркон туман маъмурий хдҳудудидани кадастр буйича булиш хамда кадастр ракамларини шакиллантириш тўрисида туман хокими карори чикди

Вазирлар Махкамасининг бу кароридан сунг Шофиркон туман маъмурий хдудудини кадастр буйича булиш хамда кадастр ракамларини шакиллантириш тўрисида туман хокими карори чикди

Ўзбекистон Республикаси Бухоро вилояти Шофиркон туман Денав кишлок фуархол ар йиини ни кадастр бўйича бўлиш амда кадастр ркамларини шакиллантириш тартиби

Ўзбекистон Республикаси

Бухоро вилояти – 20

Шофиркон туман –08

Денав ҚФЙ --02

Денав ҚФЙ --01	**Қайрағоч-02**	**Навбаор МФЙ--03**	**Паттахон МФЙ--04**
Денав кишлок -01	**Арабча кишлок -01**	**Навбаор-кишлок -01**	**Қ.Бхолирўт кишлок -01**
Работ кишлок -02	**Бошамхол кишлок -02**	**Маалла кишлок -02**	**Ю.Бхолирўт кишлок -02**
Неккиши кишлок -03	**Қайраоч кишлок -03**		**Я кишлок -01 нги обод кишлок -03**
Сатмзе кишлок -04	**Арабхона кишлок -04**		**Назоробод кишлок -04**
Андаи кишлок -05	**Меҳнатобод кишлок -05**		
Араблар кишлок -06			
Рўбалар кишлок -07			
Маллаибхол о кишлок -08			
Маллабои кишлок -09			
Работча кишлок -10			

3.6. Ер участкасининг кадастр рақамини шакллантириш тартиби.

Кадастр рақами – мулк қилиб хол инган ёки эгалик қилиш, фойдаланиш учун ёҳуд ижара қилиб юридик ёки жисмоний шахсга берилган ер участкасига берилган идентификацион рақам, у ер участкаси учун унинг бир бутун ҳолида мавжуд бўлиши даврида сақланиб қолади.

Ер участкасининг кадастр рақамини шакллантириш тартиби куйдагича амалга оширқилади:

1. Ер участкаларига кадастр рақамлари уларга бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш вақтида берқилади.

2. Ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказишда ер участкаларига кадастр рақамлари бериш рўйхатдан ўтказувчи органлар томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 21.01.98 й. 35-сон "Жисмоний шахсларга мулк ҳуқуқида тегишли бўлган бинхол ар ва иншоотлар бўйича рўйхатга хол иш-баҳхол аш ишларини амалга ошириш тўғрисида"ги қарори билан тасдиқланган Ер участкалари, бино ва иншоотларни кодлаш ягона тизимига мувофиқ равишда амалга оширқилади. Кадастр рақами ўзгартирилмайди ва ер участкаси учун у ягона объект сифатида мавжуд бўлган давр ичида сақланиб қхол ади.

3. Ер участкаларининг чегараларини тасвирлаш ва уларни жорий ҳхисобга хол иш учун 1:2000-1:25000 масштабдаги кадастр хариталари юритқилади. Кадастр хариталарида шунингдек ер участкаларининг кадастр рақамлари ҳам кўрсатқилади.

Кадастр ракамларини системаси Хар кандай ер участкаси, бино-иншоотлари узининг идентификация ракамига эга булиши кераклигини Билдиради,

Кадастр сонлари Руйхатдан утказиш тизимида ер майдони, ер участкаси, кучмас мулклар стандарт базадан иборат булиши ва универсал жихатдан идентификациялиниши керак,

Бу иш билан Кадастр съемкалар буйича мутахассис ва Ер тузиш ёки (ва) кучмас мулкларни йукламадан утказувчи мутахассислар томонидан кадастр сонлари шакллантиради,

Кадастр сонларини Ер участкаси ёки (ва) кучмас мулк шакллантирилган пайтда шакллантирқилади,

Кадастр ракамии ер участкаси ва кучмас мулк эгаси, унинг мулкчилик шакли ер тоифаси, инвентар киймати билан хеч кандай тарзда богланмаган, узгаришсиз, такрорланмас. Кадастр раками ер участкаси, кучмас мулк яхлитлитлиги ва ва унинг идентификаторидир.

Кадастр сонларини шаклантиришдаги асосий тушунчалар

Ер участкаси	6 та асосий элементлар АА, ББ, СС, ДД, ЕЕ, ФФФФ	14 разрядли унли санок сон
Бино, иншоот	7 асосий элементлар АА, ББ, СС, ДД, ЕЕ, ФФФФ, ГГГГ	18 разрядли унли санок сон
Бино, иншоот кисми	8 асосий элементлар АА, ББ, СС, ДД, ЕЕ, ФФФФ, ГГГГ,	21 разрядли унли санок сон

Кадастр сонларини шаклантиришдаги асосий тушунчалар

Кадастр ракамини шаклантираётган мутахассис кадастр раками системасини яратиш учун масъулдир

ҲАЁТ ФАХОЛ ИЯТИ ХАВФСИЗЛИГИ

.Ишчи, хизматчи ёки кишлок хужалиги мутахасисининг узлуксиз ишлаши натижасида уларга захарли мехнат шароитларининг таъсир килиши, уларнинг соглигини саклаш коидаларига амал килмаганлиги, узок муддатли нохуш ишнинг организмига салбий таъсири натижасида содир булган касалликка **касб касаллиги** дейқилади.

Кишлок хужалиги ишлаб чикаришидаги мехнат шароити саноат ва курилишдаги мехнат шароитидан кескин фарк кқилади.Саноат ва курилишда мехнат бир меъёрда боради. Кишлок хужалиги корхоналари одатда катта худудни эгаллайди, шунинг учун механизациялаштирилган агрегатларни баланд-паст ерлардан бир жойдан иккинчи жойга, жуда катта масофаларга олиб боришга тугри келади. Кишлок хужалиги ишлаб чикаришда оби-хаво шароити кескин узгариши мумкин. Буларнинг барчаси кишлок хужалиги ишчи, хизматчиларидан хавфсизлик техникаси коидалари ва инструкцияларини, ишлаб чикариш синитариясини ва ёгинга карши курашиш чора-тадбирларини яхши билишни, унга каттик риоя килишни талаб кқилади.

Айникса чорвачилик комплексларида технологик жараёнларни бажаришда кимёвий моддалар кулланқилади, чорвачилик биноларининг ичида иссиқкликнинг ортиши натижасида бинонинг ичида хар хил захарли газлар ажралиб чикади. Баъзи холларда инфекция таркатувчи ёки паразит микроблар пайдо булиши кишиларнинг касалланишига олиб келиши мумкин. Бу касалликлар ва жарохатланишларнинг олдини олиш учун куйидаги тадбирларни уз вактида бажаришга амал килиш талаб этқилади. Бунинг учун хар бир ишлаб чикариш булимлари ва участкаларида хаёт хавфсизлиги шаротини яхшилаш, хавфли ва зарарли жойларни тугри бахолаш керак булади.

Захарланиш эхтимоли булган ишларда хотин-кизлар, успиринларнинг ишлашлари ман этқилади. Айрим холлардагина медицина куригидан утган 17 ёшли успиринларга механизмларни бошкаришга рухсат этқилади.

1. Ишлаб чикаришдаги жарохатланиш ва бахтсиз ходиса ишчининг ишлаб чикариш топширигини бажариши вактида содир булиши мумкин.

Ишчиларнинг корхона транспортида ишга келаётганда ёки ишдан кайтаётганида шикастланиши хам ишлаб чикариш жарохатланишига киради. Агар бахтсиз ходиса ишчининг мастлиги туфайли юз берса ёки ишчи маъмуриятнинг рухсатисиз уз эхтиёжи учун иш бажараётган вактда содир булса бундай жарохатланиш ишлаб чикариш жарохатланишига кирмайди.

Иш бошланишидан олдин ёки ишдан кейин иш вактида, дам олаётганида, хизмат сафарида, ёнгин вактида, чукаётган кишини куткаришда, жамоат ва давлат мулкини химоя килиш вактида олинган жарохатланишга киради.Донор кон берганидан кейин иш кобилиятини йукотиши иш билан боглик бахтсиз ходиса натижасида иш кобилиятини йукотишга тенгдир.Ишчи хизматчиларнинг касб касалликларига чалиниши статистика маълумотларига кура идора ходимлари, котиблар, хисобчи ходимлар, иктисодчилар, операторлар хамда рахбар ходимлар купрок чалинар экан. Бундай касалликларнинг олдини олиш учун идора ходимлари хар 3 соатда уринларидан туриб 10-15 минут тик юришлари ва жисмоний тарбия машкларини бажариш шарт.3.Кишлок хужалиги ишлаб чикаришида жарохатланишнинг келтириб чикарадиган турли сабаблар мавжуд. Масалан: пахта ишлаб чикариш технологик жараёнини оладиган булсак, пахтани экиш, хосилни йигиштириш ва давлатга топширгунча 110, 130 тагача технологик операцияларни бажаришга тугри келади.Жарохатланиш ташкилий, техникавий ёки санитария-техникавий гигенага риоя килмаслик туфайли содир булади.Жарохатланиш ёки бахтсиз ходисанинг келиб чикиши нинг асосий сабаби ташкилий ишларнинг яхши йулга куйилмаганликлари, яъни иш жойда хавфсизлик техникасига доир

инструктажининг йуклиги ёки юзаки, хужакурсинга утказилиши, хавфсизлик техникасини буйича укувларини ташкил кимасликлари, ишлаб чикариш санитарияси нормаларига амал килмасликлари, ишлаш шароитларининг ёмонлиги асосий сабабдир.Машина ва механизмлар конструкцияларининг етарли даражада мукаммал эмаслиги эса техник жарохатланишга олиб келади.Масалан, пахтани чопик килувчи МТЗ-80 м тракторининг далани ён багрига ёки баландликка кутарилаётганида мустахкам эмаслиги, уни бошкаришнинг огирлиги, тракторчи учун бошкариш майдончасининг кулай эмаслиги, техник жарохатланишларни келтириб чикарадиган сабаблардир.Санитария-техникавий сабабларга ёмон об-хаво шароити, хавонинг газланганлиги, ёругликнинг ётарли эмаслиги, ишлаб чикариш ва яшаш биноларининг санитария холатига хилофлиги, шахсий гигиена коидаларининг бузилиши, индивидуал химоя воситалари ва жомакорларнинг йуклиги, носозлиги ёки талабга жавоб бермаслиги, дам олиш хоналарининг булмаслиги ва хоказолар киради.Гигиеник сабабларга кура жарохатланиш асосан мехнат килиш ва дам олиш овкатланиш, иш кийимларига караш, шахсий гигиена коидаларига риоя килиш коидаларининг бузилиши содир булади.Психологик ёки шахсий сабабларга кура жарохатланиш асосан хавфли зоналарни билмаслик, нотугри хатти-характлар килиш туфайли вужудга келади.Ишлаб чикариш жарохатларини олдини олиш тадбирлари куйидагилардан иборатдир.

-Иш жойларида мехнат хавфсизлигини таъминлаш.

-Ишлаб чикариш маданиятини ва ишчиларнинг ишлаб чикариш малакасини ошириш.

-Мехнат хавфсизлиги стандартларининг жорий этиш.

-Мехнатни мухофаза килишни кучайтириш.

-Корхоналарда хаёт фаолиятини хавфсизлигини учун махсус кабинетлар ва участкаларда хавфсизлик техникасини бурчаклари ташкил ташкил этиш. . 4.Мехнат кобилиятини бир ва ундан куп кунга йукотиш билан боглик бахтсиз ходисаларгина текширқилади, улар Н-1 формали актда расмийлаштирқилади.Ишлаб чикаришда юзага келган бахтсиз ходисани уч кишидан иборат комиссиқя .текширади.Комиссиқя таркибига бахтсиз ходиса содир булган ишлаб чикариш участкасининг рахбари, хавфсизлик буйича мухандис, мехнат мухофазаси буйича катта жамоатчи инспектор киради, комиссиқя бахтсиз ходисани 24 соат давомида текшириб Н-1 формаси буйича 4 нусхада далолатнома тузиши керак.

2 Кишлок хужалиги ишлаб чикаришда ишлатқиладиган бинолар махсус санитария нормаларига ассоан текис майдонга (СН 245-78) нормага ассоан курқилади. Норма талабига асосан, ер остидаги сизот сувларнинг сатхи бино тагидан подвалдан пастга булиши керак.

Ишлаб чикариш комплекслари турар жойлаш ва жамоат биноларидан бир мунча узокрокда жойлашгани маъкул.

Турар жойларда жамоат бинолари билан ишлаб чикариш комплекслари орасида санитария химоя зонаси булиши керак.

Минерал угитлар ва зарарли химикатлар сакланадиган омборларнинг санитария химоя зоналари 200 м масофада булишиш керак. Чорвачилик фермалари 300, чучкачилик фермалари 500м, паррандачилик фабрикалари 1000 м, вегетация даволаш бинолари 200, озука таерлаш цезлари 100м, трактор ва автомобиллар парки 100м, дон ва сабзавот сакланадиган омборлар 50 м масофада жойлашиши керак.

Ишлаб чикариш комплексларининг бинолари жойлашган территорияда табиий еруглик, хавфли зоналари химоя қиладиган курилма ва енгинга карши кураш тадбирлари мавжуд булиши керак.

Ердамчи бинолар ишлаб чикариш биноларига 12 м якинликда курилиши керак. Ишлаб чикариш биноларининг ичида кушимча маиший

хоналар курқилади. Бу хоналар куйидагилардан гирдероб, ювиниш хонаси, хотин-кизлар учун алохида ва эркаклар учун алохида хожатхоналар хотин-кизлар учун санитария-гигиена хоналари булиши керак. Бу хоналарнинг хаммаси кишлок хужалиги корхоналарини технологик лойихалаштириш талабига жавоб бериши керак.

2. Барча ишлаб чикариш корхоналари биноларининг хавосини доимо тозалаб туриш керак. Биноларнинг хавоси табиий вентиляция ердамида тозаланади.

Табиий вентиляция куйидагилар: форточкалар, яъни деразачалар, вентиляция каналлари, трубалар, деразалар, эшиклар ва хоказо. Табиий вентиляциянинг хажми, полнинг умумий хажмини 2% ни ташкил ккилади. Агар табиий вентиляциянинг самараси кам булса, бинонинг ички хавосини тозалаш максадида механик вентиляциядан фойдаланқилади

3.7.ТУПРОҚНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ .

Айтиш ўринлики, амалдаги ер қонунчилиги, асосан тупроқни ишлаб чиқаришнинг табиий манбаи бўлган табиат ресурси сифатидаги муносабатларни тартибга солади. Тупроқни муҳофаза қилиш энг аввало, тупроқ деградатсиясини олдини олиш, унинг биологик хилма- хиллиги, физикавий-химиявий таркиби, тузилиши ва ҳажмини сақлаш ва қайта тиклашдан иборатдир. Бу ўз навбатида, ер қонунчилигида табиат объекти сифатида - тупроқни муҳофаза қилиш чора-

тадбирларини амалга оширган ҳолда ундан оқилона фойдаланишни тартибга солувчи ҳуқуқ меъёрларини янада такомиллаштириб бориш заруратини туғдиради. Қишлоқ хўжалигида ва бошқа хўжалик фаолиятида тупроқ унумдорлигини муҳофаза қилиш ва ундан оқилона фойдаланиш муҳим аҳамиятга эга. Тупроқ унумдорлиги қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари

етиштирилиши самарадорлигини оширувчи табиий восита бўлиб, ҳосилдорлик
кўпайишига хизмат ққилади, шунингдек табиатни муҳофаза қилишда ҳам ўрни беқиёсдир. Шу сабабли ҳам у ер қийматини нафақат ишлаб чиқариш объекти сифатида, балки биосферанинг таркибий элементи эканлиги билан ҳам оширади.

Амалдаги қонунчиликни таҳлили шуни кўрсатмоқдаки, ерларни табиий ресурс сифатида, яъни табиий ишлаб чиқариш манбаи нуқтаи назаридан муҳофаза қилиш жараёнида тупроқни, унинг унумдорлигини муҳофаза қилишга қаратилган меъёрлар ҳозирги кун талабларидан келиб чиқиб такомиллаштиришни тақозо этмоқда. Масалан, Ўзбекистон Республикасининг Ер кодекси ерлардан оқилона фойдаланиш ва ерларни муҳофаза қилиш соҳасидаги муносабатларни тартибга солувчи меъёрларни ўзида акс эттирган бўлиб, унда ер мониторинги, ер тузиш, ерлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш устидан назорат талаблари белгилаб қўйилган. Лекин бу меъёрлар кўпроқ декларатив характерга эга бўлиб, уларда тупроқдан оқилона фойдаланиш ва унинг унумдорлигини муҳофаза қилишни таъминлаш муносабатларини
тартибга солиш тўлиқ ёритилмаган. Шу нуқтаи назардан қараганда амалдаги табиатни муҳофаза қилиш ва ер қонунчилиги табиатнинг ажралмас ва бетакрор объекти бўлган тупроқни муҳофазақилишга доир аниқ механизмлар билан тўлдирилиши лозим.

ҲУҚУҚИЙ МАҚОМ

Қолаверса, Ер кодексида "эр" ва "тупроқ" тушунчаларининг ўзаро алоқадорлигини кўрсатиш, тупроқ тушунчасига аниқ таъриф бериш, унинг ҳуқуқий мақомини белгилаш орқали тупроқ ва унинг унумдорлигини муҳофаза қилишни таъминлаш, соҳада жисмоний ва юридик шахсларнинг тупроқ унумдорлигини муҳофаза қилиш бўйича ҳуқуқ ва мажбуриятлари ва

уларни амалга ошириш тартиби, жавобгарлик каби муҳим масалаларни аниқ акс эттириш зарурати вужудга келмоқда.

Умуман олганда, қонунчилигимизда тупроқ унумдорлигини ошириш, уни муҳофаза қилиш, оқилона фойдаланишнинг ўзига хос хусусиятларини янада такомиллаштириш зарурати мавжуд. Фикримизча, тупроқдан фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш жараёнида вужудга келадиган муносабатларни ҳуқуқий тартибга солинишига оид масалаларни ечиш бу жараёндаги энг асосий вазифалардан бири ҳисобланади. Бу борада тупроқ унумдорлигини муҳофаза қилиш ва ундан оқилона фойдаланишни тартибга солувчи "Тупроқ унумдорлиги тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси қонунининг қабул қилиниши мақсадга мувофиқ бўлиб, ушбу қонунда тупроқ унумдорлигини муҳофаза қилишнинг асосий тамойилларини ажратиш, уни муҳофаза қилишнинг иқтисодий манфаатлардан устунлигини таъминлаш, тупроққа етказилган зарарни тўла қоплаш, қонунчиликни бузганлик учун жавобгарликни ошириш, вужудга келган муаммоларни ҳал қилишнинг ошкоралигини таъминлашни белгилаб қўйиш лозим. Шунингдек,

тупроқ деградатсияси, эрозия, тупроқнинг қайта тикланиши, рекултиватсия каби тушунчаларга ҳам батафсил таъриф берилиши керак. Мухтасар айтганда, умуммиллий бойлик сифатида эътироф этқиладиган ернинг ҳар бир қаричини асраб-авайлаш, унинг тупроқ унумдорлигини ошириб бориш лозим. Зотан, халқимиздаги ҳикматомуз бир нақлда айтилганидек, "Ери бойнинг - эли бой". Масалага шу нуқтаи назардан ёндашиб айтадиган бўлсак, ҳаётга татбиқ этилаётган бу борадаги ишлар пировардида, юртимиз тўкинлиги, ҳаётимиз фаровонлигини таъминлашда катта аҳамият касб етади.

ХУЛОСА

Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, ер, табиий ресурслар ичида табиат ином етган неъмат ҳҳисобланади. Ер ҳар доим ҳам муқаддас ҳисобланиб келинган ва шундай бўлиб қолади. Республикамиз мустақилликка эришгандан сўнг, барча жабҳаларда кенг қамровли ислоҳотлар ўтказилди. Хусусан, ер ресурсларидан самарали ва оқилона фойдаланишга алоҳида этибор қаратилди. Ер халқ хўжалигининг барча тармоқлари тизимида ва қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштиришда асосий восита ҳисобланади. Шу боис, у халқ ҳаёти ва фаолияти ва фаровонлигида биринчи даражада аҳамият касб этади.

Ер муносабатларини тартибга солишда ягона давлат сиёсатини юритишни таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2004 йил 24 октябрдаги ПФ-3503 сонли “Ўзбекистон Республикаси Ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри Давлат қўмитаси ташкил қилиш тўғрисида”ги Фармони ва Вазирлар Махкамасининг 2004 йил 19 октябрдаги 403-сонли Қарори билан Ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри Давлат қўмитаси ташкил этилди.

Давлатимиз томонидан олиб борилаётган ижтимоий - иқтисодий қайта қуриш сиёсати натижасида ер муносабатларини такомиллаштиришга, ер ресурсларидан унумли фойдаланиш даражасини оширишга қаратилган шарт - шароитлар яратилди. «Ер кодекси» қоидаларини рўёбга чиқариш, ерга оид муносабатлар соҳасида ягона сиёсатини амалга ошириш, ер ресурсларини бошқариш структурасини такомиллаштиришни таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1998 йил 24 июльдаги ПФ 2059 - сонли фармонини бажариш юзасидан Қишлоқ ва Сув Хўжалиги Вазирлигининг ер тузиш ва ерлардан фойдаланиш бошқармаси ҳамда ерлардан фойдлаланишни назорат қилиш бўйича давлат инспекцияси негизида Ўзбекистон Республикаси Ер Ресурслари Давлат Қумитаси ташкил қилинди.

ва бу ўмитага бир анча вазифалар юкланди.Бундан ташари биранча ташкилотлардан бири
давлат кадастрлари ягона тизими бўлиб ҳисобланади.Мен битирув малакавий ишим мавзуси шофиркон туман ”Охунбобойев” массивида ердан фойдаланувчиларни рўйхатга олиш ва кадастр раамларини шакиллантиришдан иборат бўлди. Бу иш билан ”Ермулккадастр” хизмати ДУК нинг қуйи тизимлари шуғулланади.Бизга маълумки инсонлар доимий кўпайиши ҳисобидан доимий ерга талаби ошиб боради. Инсонларнинг бу талабини ондириш муим аамият касб етади. Ер егаликлари ердан фойдаланувчиларни ер участкаси,бино иншоотларини рўйхатга олиш муим аамиятга ега. Чунки ер участкаси,бино иншоотлари гаоланган иймати орали солилар белгиланади. солилар давлат бюджетини толдирувчи мавба ҳисобланади, бундан ташари рўйхатга олиш жараёнида ер участкаси чегараси белгиланади. Бу орали ўшнилар билан чегара юзасидан келадиган муаммолар тугатилади.
Мамлакатимиз Президенти таъкидлаганидек “ Бугунги куннинг энг муҳим вазифаси – ҳаётимизнинг барча соҳаларида, айниқса, бошқарувда, республика миқёсида, вилоят, шаҳар, туман, қишлоқ ва маҳаллаларни бошқаришда, тармоқ бўғинларини идора этишда янгича фикрлайдиган, қийин дамларда масъулиятни ўз зиммасига ола биладиган, ҳаёт билан ҳамқадам юришга қодир, имони пок, билимдон, ишбилармон одамларни топиш, уларга ишонч билдиришдан иборатдир.
Шундай экан бизнинг вазифамиз ердан оқилона ва самарали тўғри фойдаланишни ташкил етиш мавжуд камчиликларни тугатиш орқали Ўзбекистолн Республикаси ривожига ҳисса қўшиш олий мақсадим!

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси” Т.: Ўзбекистон, 2011й
2. И.А.Каримов, «Ўзбёкистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарор-лик шартлари ва тараққиёт кафолатлари», Т. Ўзбекистон 1997
3. И.А.Каримов, “2011 йилнинг асосий якунлари ва 2012 йилдаги ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг устувор вазифалари”
4. И.А.Каримов,“Ўзбекистон иктисодийислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида”, Т.: Ўзбекистон, 1995
5. И.А.Каримов, “Ўзбекистон буюк келажак сари”, Т. Ўзбекистон, 1998
6. И.А.Каримов. “Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари”. Т.:Ўзбекистон, 2009
7. И.А.Каримов. “Барча режа ва дастурларимиз ватанимиз тараққиётини юксалтириш, халқимиз фаровонлигини оширишга хизмат қилади” 2010 йилда мамлакатимизни ижтимоий – иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2011 йилга мўлжалланган энг устивор йўналишларга бағишланган Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг мажлисидаги маърузаси. Т.: Ўзбекистон, 2011
8. Ўзбекистон Республикаси “Ер кодекси”. Т. Ўзбекистон, 1997
9. Қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни чуқурлаштиришга доир қонун ва меъёрий хужжатлар тўплами (I ва II қисмлар), Т.: Шарқ, 1998
10. Ўзбекистон Республикасининг қонуни «Давлат ер кадастри тўғрисида». Т:1998
11. Жондор тумани “Статистика бўлими”нинг массив тўғрисидаги маълумотлари.
12. Жондор тумани “Пўлоти” ҚФЙ маълумотлари.
13. Жондор туман “Ер ресурслари ва давлат кадасти бўлими” маълумотлари.
14. “Ўздаверлойиҳа” институти Бухоро филиали маълумотлари.
15. Авезбаев С., Волков С.Н. «Ер тузишни лойиҳалаш» Т.: Янги аср авлоди,2004
16. Авезбаев С., Волков С.Н. «Ер тузиш иқтисоди». Т.: Янги аср авлоди, 2002
17. Бобожонов А.Р., Рахмонов Қ.Р, Ғофиров А.Ж. «Ер кадастри» Т.: ТИМИ, 2008.
18. Авезбаев С., Волков С.Н. « Ер тузишнинг илмий асослари» Т Янги аср авлоди, 2002
19. Ер муносабатларини тартибга солишга доир меъёрий хужжатлар туплами, 1-2 том, Т.:1997
20. М.Рустамбоев ва бошқ. “Ер ҳуқуқи”.Дарслик. Т.: Тошкент Юридик институти, 2002
21. Ер тузишда иқтисодий математик моделлар ва усуллар. Шодмонова Г., Абдуллаев З. Ўқув қулланма. Т: 2007

22. Қудратов О., Ғаниев Т. Фавқулодда вазиятларда фуқоро мухофазаси. Т.:Янги аср авлоди, 2005
23. Ғойипов Ҳ.Э. Меҳнат муҳофазаси. Т.:Меҳнат, 2000
24. Юнусов М.Ю., Икромов Э.Ж. Фуқоро муҳофазаси доимий зарурият. Ўқув қўлланма. Т.: 2002

ИНТЕРНЕТ САЙТЛАРИ

25. www.Google.ru
26. www.Gov.uz
27. www.Lex.uz
28. www.ZiyoNet.uz
29. www.kadastr.ru
30. www.ast.ru
31. www.prom.kz
32. www.18.rosfirm.ru
33. www.baseref.ru

ИЛОВАЛАР